

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENTĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București, GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel București
ALEX. CERBAN, ALFRED JUVARA, IOSEF G. COHEN, TR. ALEXANDRESCU, V. ANGHIELOVICI, EUG. EMMANUEL
Dr. în Drept din Paris Dr. în Drept din Paris Avocat Post Prim-Presed. Trib. Dr. în Drept din Paris Dr. în Drept din Paris
Profesor Universitar Avocat Avocat Avocat Jud. Trib. Ilfov Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LEVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 300 lei
„ Magistrăți și Avocați fără supl. 150 „
6 luni prețul cel de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București, Artei, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
— TELEFON 13/29 —

SUMAR

— Procedura civilă Română față cu unificarea legislațiunei, de d-l Demetru Parachivescu, Președintele Trib. Timișoara;

JURISPRUDENTĂ:

— Casafie s. I: *Const. Grozereanu cu M. Grozereanu* (Dacă creditorul urmăritor a fost îndestulat în afară de averea sechestrată, debitorul are acțiune directă în contra custodelui care a instrăinat averea lăsată în custodia sa);

— Casafie s. II: *I. I. Niculescu-Drobanțu și alții, emdannați pentru speculă* (Modul în care trebuie introdus recursul în casațiune. Art. 417 pr. pen. și art. 44 legea organică a Inaltei Curți);

— Curtea de apel Constanța: *Const. Tanovicianu cu Lucrețiu Medigreanu* (Dreptul proprietarului de a evaoca pe chirieș spre a se muta dânsul în imobil. Declarația dată de chirieș la Ianuarie 1920 că se va muta la Aprilie 1920. Decretul-lege 4891/019 față cu Decretul-lege 1420 din 1 Aprilie 1920. Prelungirea contractului chirieșului), cu o Notă de d-l profesor Al. Cerban;

— Trib. Hotin: *Stefan Gacici-vici cu N. Loga* și Trib. Fălcu: *G. H. cu T. Ch.* (Elementele constitutive ale delicteului de calomnie), cu o Notă de d-l avocat Vintilă Dongoroz;

— Trib. Dolj s. I: *Elisabeta Preda Călin cere trimiterea în posesie a averii rămasă pe urma soțului său* (Văduva mobilizatăului mort după demobilizare din cauza unei boli sau infirmități contractate în timpul și din cauza războiului, poate fi asimilată cu văduva mobilizatăului mort sub drapel), cu o Notă de E. C. D.

Rezumatel jurisprudenței Curților de apel și Casație
— *Casație secția I*: Retract ligitios. Exercitarea lui.
— *Casație secția II*: Act de paupertate. Citarea părților pe teameiul lui.

PROCEDURA CIVILĂ ROMÂNĂ FAȚĂ CU UNIFICAREA LEGISLAȚIUNEI

Am urmărit atât prin revistele de drept cât și prin ziarle cotidiene diferitele articole scrise de juriști noștri, magistrați și avocați, relativ la legislațiunea unificată care trebuie să fie în vigoare pe întreg teritoriul României Mari.

Incontestabil că unificarea legislațiunei este de cea mai mare necesitate pentru întărirea și consolidarea Statului. Suntem cu toții de acord că Comisiunea însărcinată cu pregătirea acestei opere trebuie să lucreze (ținând compt și de legislațiunea teritoriilor alpite).

Juriști din teritoriile alpite, critică însă prin articolele lor legislațiunea din vechiul regat, numind-o în parte învechită și insuficientă, și susțin pe a lor, ca modernă și putând satisface cerințele timpului. Prin urmare, după părerea d-lor, ar trebui ca vechiul regat să adopte în mare parte legislațiunea din provinciile reunite la patria mună. (Vezi *Curierul Judiciar* No. 7 din 20 Febr. 1921, articolul Unificare legislațiunei și reforma procedurii civile de d-l Dr. Corneliu Chiselită, Consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție).

Suntem de părerea d-lui Consilier Dr. Chiselită că este urgentă necesitate de unificare și reformă a procedurii civile și penale, precum și a organizării judecătorești și a regulamentului pentru serviciul interior al instanțelor de judecată.

În articolul de față ne vom ocupa de critica adusă de d-sa procedurii civile române.

«Trebuie să avem în vedere, zice d-sa, că aproape întreaga legislațiune a noastră (adică cea din vechiul regat) făcută în anul 1864-1865 în mod pripit și cu puține modificări după codurile franceze, nu corespunde timpului de astăzi, ci a rămas staționară, neținând seamă în mod suficient de progresele ce au făcut de atunci științele juridice și de experiențele practicii judecătorești; iar mai la vale d-sa adaugă: «Trebuie să avem mai departe în vedere că în ținuturile alpite sunt în vigoare legi cari arată progrese necontestabile în comparare cu legile noastre din vechiul regat și că înălțurarea acestor legi și înlocuirea lor prin legile în parte învechite și insuficiente ale vechiului regat ar însemna evident un pas înapoi și ar cauza mare nemulțumire la populațiunea care și ar aduce aminte cu regret de timpurile în care se lucra — deși sub o dominațiune străină — de legi mult mai bune și mai moderne. — «Pentru ținuturile alpite nu există o necesitate urgentă de reformă a legislațiunei căci legile lor sunt bune și moderne, mult mai noi de cât legile noastre din vechiul regat». Cu alte cuvinte, după părerea d-lui Dr. Chiselită, numai la noi, în vechiul regat se simte nevoia de a modifica legislațiunea, și cum legile Austro-Ungare sînt cu totul superioare și convin populațiunii din fostul imperiu, să ne grăbim a le estinde pentru întreg teritoriul României de astăzi.

Există o explicațiune a acestei păreri. Autorul vede legislațiunea noastră prin prisma studiilor d-sale făcute în Austro-Ungaria și a legislațiunei în care a trăit și pe care o cunoaște din o lungă practică.

În combaterea părerilor d-sale îmi voin permite să'i opun opiniunea unui jurisconsult român dispărut, profesor erudit în domeniul procedurii civile.

Iată ce scria răposatul George G. Tocilescu, laureat și doctor în drept de la Paris și profesor la facultatea de drept din București în cursul său de Procedură Civilă, partea I, Organizația judecătorească, pagina XIX § VIII:

«La noi în Românie, Unirea Principatelor implica drept consecință naturală: *Unitatea de legislațiune*. Deja Convențiunea din Paris din 1859 a prescria prin art. 35...
une, dar...

încoace, când s'a efectuat marea operă a reorganizării justiției în conformitate cu trebuințele publice și cu spiritul scolului.

„Codicele civil român, promulgat la 1 Decembrie 1865, ar fi fost un corp fără forță, fără viață, dacă legiuitorul nu s'ar grăbit a înzestra țara, de o dată cu punerea în lucrare a legei civile, și procedura sa.

„Codicele de procedură civilă român în decretat la 9 Septembrie 1865, promulgat la 11 Septembrie și devenit obligatoriu la 1 Decembrie același an. El a împlinit una din cele mai mari și mai regretabile lacune a legislației noastre. — A pus până la un punct capăt confuziunii, arbitrajului, șicanei, prelungirii proceselor, dificultăților și chiar imposibilităților de a executa o hotărâre, care avea putere de lucru judecat.

„Acest codice este în mare parte inspirat de codicele de procedură civilă Francez din 1806 și mai ales de legea de procedură civilă a cantonului de Geneva, din 29 Septembrie 1819 și din vechile legi și practice judiciare ale țării noastre. El se distinge prin prescripțiuni de forme simple și expeditivă, prin o procedură sumară, printr'un stil în general ușor și împede, depărtând astfel toate acele formalități complicate, confuze, greu de înțeles și trăgătoare, de care este infectată procedura civilă franceză, precum și a mai multor state civilizate din Europa.

„Putem zice, că redactorii codicelui nostru de procedură civilă s'au pătruns mai bine de cât redactorii codicelui francez de aceste trei mari principii, ce trebuie să aibă pururea în vedere ori ce legiuitor în materia de procedură: *simplicitate, celeritate și eficacitate*.”

Se poate ca astăzi codicele nostru de procedură să nu mai corespundă în totul necesităților timpului dar, în tot cazul, nu este așa de inferior și învechit față cu legislația austriacă, după cum ni-l prezintă d-l Consilier Dr. Chiselită.

Dacă ar trebui să ținem socoteală că acest codice, operă a lui B. Boerescu, marele profesor de drept și vice președintele desființatului Consiliu de Stat, a fost revizuit și modificat la an. 1900 de către d-l Dissescu, o ilustrație în știința dreptului, atunci codicele nostru este mai nou de cât cel austriac din an. 1895 în vigoare azi în Bucovina și cam de același vârstă cu codul procedurii civile din Transilvania, care e din an. 1911.

Nu mai pun la socoteală bogata jurisprudență a tuturor instanțelor noastre de judecată, în frunte cu înalta Curte de Casație, de la anul 1865 până în prezent, care a disecat și analizat textele de procedură civilă în toate amănunțele și controversale, jurisprudență publicată în ziarul *Dreptul și Curierul Judiciar*, care poate forma materialul prețios pentru modificarea noului Cod de procedură civilă al româniei întregite.

Se plânde d-l Consilier Chiselită că procedura noastră civilă este costisitoare și trăgătoare.

Că este costisitoare, nu e vina textului de procedură civilă, ci a legii timbrului care urmărește să aducă un venit mai mare statului din judecarea proceselor.

Acest defect poate fi cu înlesnire îndreptat. S'ar putea, de pildă, plăti la introducerea acțiunii o anumită taxă, odată pentru totdeauna, iar procedura să se îndeplinească din oficiu, până la terminarea procesului. Taxa aceasta unică de proces va fi proporțională cu valoarea litigiului sau fixată după alte criterii.

Că legea din regat este trăgătoare mai mult de cât procedurile civile în vigoare în teritoriile alipite, a-aceasta cred că că este numai în aparență.

Că, în orice caz, este ușor a conjura acest rău, prin

reducerea termenilor căilor de atac: apel, opoziție, recurs, etc. la minimumul posibil.

Ar fi de dorit, după opinia noastră, ca un singur Cod de procedură civilă să fie în mod uniform aplicat atât la Tribunalele cât și la judecătorii, cu aceleași termene, aceleași formalități de îndeplinire a procedurii, aceleași nulități și decăderi de drepturi, cu alte cuvinte formalitățile pentru valorificarea dreptului în justiție să fie identice la judecătorii și la tribunale și Curțile de apel. Prin aceasta s'ar înlătura și cauza adversarului, care profită de confuzia textelor aplicate la instanțele diferite.

O altă cauză a trăgării proceselor este și insuficiența numărului instanțelor de judecată din vechil regat față cu înmulțirea proceselor. — În această chestiune trimitem la studiul d-lui Andrei Rădulescu, Consilier la Curtea de Apel din București *«Contribuțiuni pentru o mai bună împărțire a dreptății»*, publicat în *Tribuna Juridică* No. 8—13, 18—19—20 și 21 din 1920, în care se pot găsi soluțiuni și propuneri foarte nemerite.

Încă o cauză a trăgării proceselor este că părțile nu se conformă textului de procedură, ca, o dată cu întentarea acțiunii să-și depună actele care se servă, sau ca să-și motiveze acțiunea, apelul etc.

Lipsa acestor formalități dă prilej adversarului de a cere amânarea procesului.

A se prevedea însă în mod formal o decădere absolută din neîndeplinirea acestor formalități, socotesc că nu ar fi bine, mai cu seamă în țara noastră democratică, unde trebuie să avem o sollicitudine deosebită față de populația de la țară, în rândurile căreia numărul analfabeților e încă destul de mare, și mai ales că asistarea cu avocat înaintea instanțelor noastre nu este obligatorie.

A se refuza primirea unor acțiuni necomplete cu toate formalitățile și toate actele necesare cauzelor, sau a unor opoziții, apeluri, etc. pentru lipsă de forme este a sacrificia dreptul pentru formă.

S'ar pierde un termen la o cale de atac, s'ar pierde o acțiune care s'ar prescrie dacă nu a fost introdusă în termen.

Încă un mijloc pentru evitarea trăgării proceselor ar fi ca pînă în care se va cere amânarea pentru admiterea unei probe: martori, expertiză etc. să se ia cu precădere înaintea proceselor ce rămân a se judeca, spre a nu se amâna din oficiu din cauza acestor din urmă.

În fine, mai sunt o mulțime de detalii pe cari practica poate să le releveze și de care Comisiunea de Unificare va ține seamă la alcătuirea noului cod.

Dacă nu mă mir de d-l Consilier Dr. Chiselită că aduce critici procedurii noastre civile și laudă numai pe cea austro-ungară, mă mir de juristi de ai noștri, care nu prea îi iau apărarea, ci socotesc că introducerea sistemului judecătorului referent din procedura civilă din teritoriile alipite ar fi curmarea trăgării proceselor și a arbitrarului.

Acestor juristi le-ași recomanda să facă un studiu comparativ între procedura noastră și cea din fostele ținuturi subjugate și nu mă îndoiesc că se vor convinge că procedura noastră se distinge prin prescripțiuni de forme clare, simple și expeditivă, pe când procedura civilă aplicabilă în Banat și Transilvania, după cum se vede din traducerea făcută în limba română, e confuză, se pierde în detalii, încearcă să fie simplă, și rămâne mai totdeauna greoaie, trădează, în fine o altă concepțiune și o altă factură de cât aceia a spiritului latin.

Le-ași spune relativ la trăgării proceselor, că

procedura civilă aplicată în aceste ținuturi nu prevede timpul cât poate să stea procesul în biroul judecătorului referent și că sunt cazuri în care dosarele stau prea mult timp până să le vie rândul la pertractare (judecare). Mai știu, din practica obișnuită a tribunalelor de aci, că judecătorul referent ia parte la judecarea procesului, în loc să refere numai ca unul ce și-a făcut o convingere asupra soluțiunii procesului; mai mult de cât atât, acest judecător referent prezidează ședința și de multe ori vine cu sentința scrisă mai dinainte, iar judecătorii asistenți o aprobă, în cele mai multe cazuri.

Unde este siguranța impriecatului că arbitrarul este înlăturat, cum e în procedura civilă a vechiului regat, așa de mult criticată? După această procedură procesul de cum ia naștere se judecă în ședința publică cu 2 sau 3 judecători sub controlul publicului și al avocaților cari asistă la ședință. Prin aceasta sunt garantate deopotrivă ambele părți, că instrucțiunea asupra faptului și asupra dreptului se face în văzul tutnror și în același spirit de protecțiune pentru reclamant și pentru pârât.

Despre organizarea judecătorească din teritoriile alipite și a regulamentului pentru serviciul interior al instanțelor de judecată, vom vorbi în alt articol.

Până atunci recomandăm juriștilor noștri să citească și articolul d-lui Consilier Negrescu, inspector judecătorec, «Magistrații în noile provincii și o inspecție la Trib. Brașov» publicat în «Dreptul» No. 7 din 20 Februarie 1921, — spre a face comparație cu instanțele noastre din regat.

Trebuie să contribuim cu toții, la orientarea celor însărcinați cu reforma legislativă.

Această mare operă va avea numai de câștigat din schimbul de idei și din studiile de informațiune, cari au premers-o.

DEMETRU PARASCHIVESCU

Președinte de Senat la Trib. Temișoara cu gradul de Consilier de Curte de Apel

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 6 Octombrie 1920

Președinția d-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Const. Groșereanu cu M'hail Groșereanu

Decizia No. 417

Sechestrul. — Custode. — Instrăinarea averii. — Răspundere față de debitor în caz de revocare a sechestrului. — Art. 1633 c. c. și 423 pr. c.

Custodele este obligat, potrivit art. 1633 c. c. să dea de față depozitul, pentru vânzarea spre îndestularea creditorului, ori spre a-l restitui debitorului în caz de revocare a sechestrului.

De aci rezultă că, dacă creditorul urmăritor a fost îndestulat, în afară de averea sechestrată, debitorul are acțiune directă în contra custodelui care a instrăinat averea lăsată sub custodia sa.

Curtea

Ascultând cetirea raportului făcut în cauza de d-l Consilier V. Bossy.

Pe d-l av. P. Poni în desvoltarea motivului de casare și pe d-l av. Gh. Chiriacescu în combateri.

Deliberând

Asupra motivului de casare tras din violarea și greșita aplicare a art. 423 pr. civ. și art. 1633 și 998 din c. civ.;

Având în vedere sentința supusă recursului din care

rezultă că C. Groșereanu, recurentul de azi, în calitate de creditor al d-lui M. Groșereanu, întinat în recurs cere și obține executarea creanței sale și urmărind pe debitor, îi sechestrază și ridică, între altă avere, și o cantitate de grâu pe care o dă în custodia lui Gh. Suiu;

Că, acesta instrăinând averea sechestrată, M. Groșereanu, după ce achită creanța creditorului său C. Groșereanu, îl chiamă în judecată pentru a fi obligat să-i restituie în natură cantitatea de grâu sechestrată sau în caz contrar să-i plătească suma de 535 lei costul grăului, acțiune care a fost respinsă de Tribunalul Gorj, prin sentința atacată cu recurs;

Având în vedere că, pentru a respinge mijlocul de apărare invocat de recurent, care a susținut că în calitate de creditor urmăritor nu este răspunzător față de debitor, pentru instrăinarea averii sechestrată de către custode, răspunzător fiind custodele însuși, care a instrăinat acea avere, Tribunalul motivează, întemeindu-se pe dispozițiile art. 1633 c. civ. care prevede că depozitul judiciar dă naștere la obligațiuni reciproce între sechestrant și depozitar, că în speța raporturi juridice nu sau putut stabili decât între sechestratul C. Groșereanu și custodele depozitar G. Suiu;

Că, întru cât art. 422 pr. civ. prevede că custodele este ținut să răspundă de orice pagubă ce va aduce creditorului din cauză neglijenței sale, din coroborarea acestor texte de lege, rezultă că raporturi juridice și prin urmare acțiune de răspundere nu poate avea loc decât între creditorul sechestrant și depozitarul custode, de unde urmează că debitorul nu poate avea acțiune în caz de disparițiunea depozitului, decât contra creditorului, cu atât mai mult cu cât în speța depozitul a fost luat după cererea creditorului din păstrarea debitorului și dat în păstrarea custodelui;

Considerând că, în conformitate cu dispozițiunile art. 1633 c. civ. custodele fiind obligat să dea de față depozitul pentru vânzare spre îndestularea sechestrantului, ori spre a-l restitui părți dela care s'a sechestrat în caz de revocațiune a sechestrului, de aci rezultă o îndoită răspundere a custodelui: față de creditorul urmăritor pentru îndestularea creanței sale și față de debitor, căruia urmează să-i restituie lucru sechestrat în caz de revocațiunea sechestrului;

Că, în speța, din sentința atacată cu recurs, rezultând că creditorul urmăritor a fost îndestulat de creanța sa și că averea sechestrată a fost instrăinată de custode, în această situațiune debitorul urma să ceară custodelui restituirea lucrului sechestrat, astfel că instanța de fond hotărând în speța că debitorul nu poate avea acțiune în caz de disparițiunea averii sechestrată, decât contra creditorului, prin acest mod de a judeca violează dispozițiunile art. 1633 c. civ., aceasta cu atât mai mult cu cât faptul creditorului urmăritor de a cere schimbarea depozitului averii sechestrată din păstrarea debitorului în aceia a unui custode, constituie exercițiul unui drept, iar nu o culpă care să atragă răspunderea creditorului, în caz de instrăinare de către custode a averii sechestrată, astfel că motivul de recurs este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 16 Iunie 1920

Președinția d-lui G. STOICESCU, Președinte

I. I. Niculescu-Dorobanțu, N. I. Filitti, Pavel Teodoru și I. Pictorian

Decizia No. 873

Recurs penal. — Modul în care trebuie introdus. — Art. 417 pr. p. și 44 legea organică a înaltei Curți.

Potrivit art. 417 pr. p. recursul în materie penală se declară de către inculpat personal sau un

împuternicit al său la grefa instanței a cărei sentință se atacă. Declarațiunea trebuie făcută în scris, subscrisă de parte și greșier și apoi transcrisă într'un registru special și semnată în același mod.

Dacă potrivit art. 44 legea Curții de Casație recursul se poate adresa și direct la grefa acestei înalte instanțe, formalitățile trebuie să fie aceleași.

Aceste reguli sunt prescrise sub pedeapsă de multitate.

Curtea,

Ascultând pe d-l Procuror Al. Dem. Opreșcu, care a ridicat incidentul de inadmisibilitatea recursului; și

Pe d-nii avocați Marinescu și M. Antonescu în combaterea incidentului;

Deliberând,

Asupra recursului făcut de I. I. Niculescu-Dorobanțu, N. I. Filitis și I. Pictorian, în contra jurnalelor din 13 Mai 1920 și 26 Aprilie 1920, ale Comisiunii a IV-a de judecată a negustorilor speculanți din București.

Având în vedere jurnalele atacate cu recurs;

Având în vedere incidentul ridicat de Ministerul public al acestei Înalte Curți;

Având în vedere că, prin acest incident, Ministerul public tinde la respingerea recursului format de recurenții mai sus numiți, pe motivul că declarațiunea de recurs este adresată de-a dreptul Primului-Președinte al acestei Înalte Curți, iar nu Greșierului respectiv, cum prevede art. 417 pr. penală;

Având în vedere dispozițiunile art. 417 pr. pen.

Considerând că prin acest art. legiuitorul ordonă ca, recursul în materie penală, să se adreseze de cel interesat la grefa instanței judecătorești, a cărei deciziune voește a o ataca, ca recurentul să se prezinte în persoană sau printr'un împuternicit și să declare că voește a merge înaintea Curții de Casație, că greșierul este dator să constate declarațiunea primită în scris, apoi să o subscrie atât el, cât și recurentul și să transcrie această declarațiune într'un registru destinat pentru aceasta, după care oricine este în drept a cere un extract;

Considerând că prin art. 44 din legea organică a Curții de Casație, legiuitorul voinde să faciliteze și mai mult părții interesate, mijlocul de a ataca cu recurs o deciziune penală, i-a lăsat facultatea de a adresa cererea sa de recurs, chiar de-a dreptul la grefa Curții de Casație, însă în modul și termenele prevăzute de procedura penală;

Că, dar, legiuitorul permițând părții interesate de-a face declarațiunea sa de recurs de-a dreptul la grefa Curții de Casație, i-a impus să se conforme modului de a procedea, prevăzut de codul de procedură penală, în special de art. 417 procedura penală;

Considerând că toate aceste formalități sunt pretinse de legiuitor spre a preveni orice contestațiuni ce s'ar putea ridica în contra semnăturii unei simple petițiuni de recurs ce s'ar fi adresat greșei, contestațiuni de natură a provoca discuțiuni, verificări de scripturi și în consecință întârzieri vătămătoare rezolvării prompte a recursurilor; că așa fiind, declarațiunea de recurs trebuind făcută într'o formă solemnă, ca orice altă manifestățiune a voinței unui recurent, de a ataca o hotărâre penală, este isbită de nulitate; că, prin urmare, recursul făcut de I. I. Niculescu-Dorobanțu, N. I. Filitis, Paul Teodoru și I. Pictorian, în contra jurnalelor din 13 Martie 1920 și 26 Aprilie 1920 ale Comisiunii a II de judecată a negustorilor speculanți din București, este lipsit de constatarea solemnă prevăzută de art. 417 pr.

penală și deci recursul urmează a fi declarat ca nul și neavenit; că astfel fiind chestiunea tardivității acestui recurs devine fără interes.

Pentru aceste motive, Curtea, admite incidentul ridicat de d-l Procuror, și respinge recursul etc.

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 6 Aprilie 1921

Președenția d-lui AL. ANASTASIU, Consilier

Const. Tanovicaru cu Lucrețiu Medigreceanu

Deciziă civilă No. 31

Locațiune. — Contract de închiriere ce expiră la 23 Aprilie 1920. — Declarațiune dată de chiriaș la 7 Ian. 1920 prin care se obligă a se muta la 23 Aprilie 1920. Confirmarea sau recunoașterea unei stări legale sub imperiul decretului-lege No. 4881/919, care dă dreptul proprietarului să se mute el în imobil, evacuând pe chiriaș. — Survenirea decretului-lege No. 1420 din 1 Apr. 1920, care a restrâns la anumite cazuri dreptul proprietarului de a evacua pe chiriaș, pentru a se muta el în imobil. — Desființarea dreptului anterior al proprietarului, mai înainte de a fi devenit exigibil (23 Apr. 1920). Prelungirea contractului chiriașului. — Dacă declarațiunea anterioară dată de chiriaș constituie o renunțare în sensul art. 4 din ultimul decret-lege No. 1420/920, spre a fi nevoce să se facă o contestațiune în 10 zile pentru anularea ei. — Soluție negativă.

1. Decretul-lege al chirilor cu No. 4881 din 19 Noiembrie 1919 (Miclescu), dând dreptul proprietarilor, cari locuiesc ei însuși în imobile luate cu chirie și ar vroi să se mute în casele lor proprii, să evacueze proprietățile lor la 20 Aprilie 1920, dacă contractul va fi expirat la această dată, urmează că dacă într'o asemenea situațiune de fapt, chiriașul a dat o declarațiune sub imperiul acestui decret-lege, (în speță la 7 Ianuarie 1920), că se va muta de bună voe la 23 Aprilie 1920, data expirării contractului său de închiriere, prin aceasta chiriașul nu a făcut decât să recunoască o stare de drept creată de lege în favoarea proprietarului, spre a nu se vedea expus să fie expulzat pe cale de judecată și a evita astfel un proces pe care nu avea nici o șansă de a l câștiga, față cu dispozițiunile categorice ale legii atunci în vigoare. Prin declarațiunea ce a dat în asemenea împrejurări, chiriașul nu a renunțat la nici un drept, ci s'a supus unei dispozițiuni legale care nu-i îngăduia să facă altfel, întrucât dânsul putea fi silit să evacueze imobilul, chiar în lipsa unei asemenea declarațiuni. la 23 Aprilie 1920, la care dată contractul său fiind expirat, nu mai putea să beneficieze de prelungire, situațiunea legală a părților fiind aceeași, chiar dacă nu intervenea acea declarațiune.

O atare declarațiune constituie deci o confirmare sau o recunoaștere a unei stări legale, iar nu o renunțare la un drept în sensul art. 4 din noul decret-lege No. 1420 din 1 Aprilie 1920, pentru a cărui anulare să fie obligat a face contestațiune în termen de zece zile dela promulgarea decretului-lege, care este de strictă interpretare întrucât prevede o procedură specială aplicabilă numai în ce privește declarațiunile de renunțare propriu zise, date anterior.

2. Această stare legală însă a încetat după noul decret-lege No. 1420 din 1 Aprilie 1920, care a restrâns la anumite cazuri dreptul proprietarilor de a evacua pe chiriași, pentru a se muta ei însuși în imobil și a prelungeți contractele de închiriere care expirau la Sf. Gheorghe 1920. Desființându-se, deci, prin lege dreptul proprietarului de a se muta în imobil, mai înainte ca acel drept să fi devenit exigibil, el nu mai putea fi exercitat la 23 Aprilie 1920, când raporturile dintre proprietari și chi-

riași nu mai erau guvernate de decretul-lege No. 4881/1919, ci de decretul-lege No. 1420/1920, după care proprietarul nu se mai găsea în cazul și condițiunile de a putea evacua pe chirieși, așa că contractul s'a prelungit conform noului decret, fără a fi nevoie să se facă contestațiune în zece zile, pentru anularea declarațiunei din 7 Ianuarie 1920, care nu constituie o renunțare, precum s'a arătat mai sus.

Curtea,

Asupra apelului introdus de Const. Tanoviceanu, contra sentinței civile cu No. 381/1920 a Trib. Ilfov s. 4-a c. c. apel trimis în judecata acestei Curți în urma casării deciziei civ. No. 147/1920 a Curții de Apel din București s. II de către înalta Curte de Casație s. I prin decizia No. 375/1920;

Având în vedere că prin sentința civilă No. 381/1920 a Trib. Ilfov s. I c. c. s'a admis acțiunea intentată cu petițiunea înreg. la No. 11458/1920 de Lucrețiu Medigreceanu și a fost obligat Const. Tanoviceanu să evacueze pe ziua de 23 Aprilie 1920 imobilul din str. G. D. Palade No. 41 bis, pe care-l deține în baza contractului de închiriere vizat de Ad-ția financiară a Capitalei la No. 9411/1914;

Având în vedere actele cauzei, motivele de apel aflate în Dosarul Curții de Apel din București, debaterile urmate și ascultând pe apelant în susținerile sale, cum și pe intimat în obiecțiunile sale;

Având în vedere că se constată că apelantul C. Tanoviceanu a luat cu chirie de la Al. G. Grăpeanu imobilul acestuia din București str. Palade No. 41 bis, pe termen de 3 ani, cu începere dela 26 Octombrie 1914; că contractul de închiriere expirând la 26 Octombrie 1917, a fost prelungit de drept în baza legii măsurilor excepționale; Că la 6 Octombrie 1919 Al. Grăpeanu vinde intimatului L. Medigreceanu imobilul închiriat; că la 7/20 Ianuarie 1920 apelantul C. Tanoviceanu scrie și subscrie următoarea declarație, în josul contractului de închiriere: Pe baza Decretului Lege în vigoare actualmente, luând cunoștință de faptul că D-l. L. Medigreceanu este actualul proprietar al imobilului ce țin cu chirie din str. Palade 41 bis, declar că voi evacua zisul imobil până la 20 Mai st. n. 1920, lăsându-l la dispoziția D-lui proprietar, spre a-l locui; că la 2 Aprilie 1920, intervenind noul decret lege cu No. 1420 relativ la închirieri, C. Tanoviceanu cere proprietarului printr'o scrisoare să-l fixeze o zi spre a-i plăti chiria cu majorarea prevăzută de lege pe semestrul viitor; că la această cerere, Medigreceanu răspunde printr'o notificare prin portăriei, somând pe Tanoviceanu să evacueze imobilul conform declarațiunei dată de aceasta la 7 Ianuarie 1920; că Tanoviceanu consenmează chiria la 9 Aprilie 1920 și face ofertă reală lui Medigreceanu; că, în urmă, acesta intentă la Tribunalul acțiunea ce face obiectul prezentului proces, cerând evacuarea din imobil a lui Tanoviceanu; că Tribunalul pentru a admite acțiunea și a ordona evacuarea imobilului, s'a întemeiat pe declarațiunea mai sus arătată, dată de Tanoviceanu la 7 Ianuarie 1920, și prin care dănsul se obligă să părăsească imobilul până la 20 Mai 1920;

Având în vedere că Tanoviceanu susține că dănsul urmează să beneficieze de prelungirea închirierii, conform art. 4 din ultimul Decret-Lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920; că, declarațiunea ce i se opune de Medigreceanu nu poate constitui o renunțare în sensul art. 4, pentru a cărui anulare să fie obligat a face contestațiune în termen de 10 zile de la promulgarea decretului, ci ea constituie o recunoaștere a unei stări de drept rezultând din Decretul-Lege din 19 Noembrie

1919, sub imperiul căruia a fost dată declarațiunea; că deci nefiind vorba de o renunțare la un drept, dănsul nu era ținut a face contestațiunea prevăzută de art. 4 din Decretul-Lege 1420 din Aprilie 1920, care este de strictă interpretare, întru cât prevede o procedură specială aplicabilă numai în ce privește declarațiunile de renunțare propriu zise, date anterior;

Având în vedere că, din termenii întrebunțați în această declarațiune rezultă neândoios că nu se poate atribui altă intențiune părții ce a dat-o de cât de a recunoște o stare de drept creată prin Decretul-Lege No. 4881 din 19 Noembrie 1919 în favoarea proprietarului care voia să se mute în imobilul său; că față cu acest drept acordat prin lege proprietarului, chiriașul Tanoviceanu spre a nu se vedea expus să fie expulzat pe cale de judecată și a evita astfel un proces pe care nu avea nici o șansă de a-l câștiga, față cu dispozițiunile categorice ale legii atunci în vigoare, a declarat că se mută de bună voie la Sf. Gheorghe 1920; Că, ceia ce confirmă că aceasta este adevăratul înțeles al declarațiunei lui Tanoviceanu, este că s'a zis prin ea că imobilul se lasă la dispoziția proprietarului spre a-l locui dănsul, după ce se referă mai întâi la dispozițiunile art. 5 din D-L 4881/1919;

Considerând, în adevăr, că după art. 5 din menționatul Decretul-lege din 1919, proprietarii cari locuiesc ei înșiși imobilele luate cu chirie și ar voi să se mute în casele lor proprii, vor putea sili pe chiriași ca la 20 Aprilie 1920 să evacueze proprietatea lor, dacă contractul va fi expirat la această dată;

Considerând că, astfel fiind, urmează că chiriașul Tanoviceanu, în speță, prin declarațiunea ce a dat că se va muta la 20 Mai 1920 nu a renunțat la vre un drept, ci s'a supus unei dispozițiuni legale care nu-i îngăduia să facă altfel, întru cât dănsul putea fi silit să evacueze imobilul la 23 Aprilie 1920 de către proprietarul care nelocuid într'un imobil al său propriu, fapt ce este necontestat în speță și recunoscut de însuși proprietarul Medigreceanu, prin notificarea făcută lui Tanoviceanu, unde afirmă că este expus a rămâne fără locuință, se găsea deci în prevederile Decr.-Lege din Noembrie 1919, care îi da dreptul în asemenea caz să evacueze pe chiriașul său, al cărui contract fiind expirat nu mai putea să beneficieze de prelungire din cauza acestei împrejurări;

Că, chiar în lipsa unei asemenea declarațiuni, proprietarul ar fi putut să evacueze pe Tanoviceanu, numai pe baza Decretului-lege din 19 Noembrie 1919, ceia ce însemnează că chiriașul nu a făcut decât să recunoască un drept pe care proprietarul îl avea de la lege, întru cât situațiunea legală a părților ar fi fost aceeași chiar dacă nu intervenea acea declarație;

Că dar chiriașul putând fi expulzat din imobil chiar și fără acea declarație, la 23 Aprilie 1920, dănsul nu a renunțat la nimic când a subscrie zisa declarațiune, de oare ce nu avea în acel moment nici un drept de a beneficia de închiriere peste termenul de 23 Aprilie 1920 care era limita extremă de prelungire a contractului, peste care nu putea trece, așa că declarațiunea dată în speță constituie o confirmare sau o recunoaștere a unei stări legale, iar nu o renunțare la un drept;

Că această stare legală, însă, încetând după noul Decret-lege No. 1420 din Aprilie 1920 care a abrogat beneficiile recunoscute în favoarea proprietarilor prin decretul anterior 4881/1919, și restrângând la anumite cazuri dreptul proprietarilor de a evacua pe chiriași pentru a se muta ei înșiși în imobil, a prelungit prin art. 1 contractele de închiriere cari expirau la Sf. Gheorghe 1920;

Că dar, desființându-se prin lege dreptul proprietarului de a se muta în imobil, mai înainte ca acel drept să fi devenit exigibil, el nu mai putea fi exercitat la 23 Aprilie 1920, când raporturile dintre proprietari și chiriași nu mai erau guvernate de Decretul-Lege 4881/919 ci de Decretul-lege 1420/920;

Considerând că intimatul Medigreceanu, deși prin notificarea adresată lui Tanoviceanu arată că chiar și după ultimul Decret-Lege dănsul se găsește în cazul de a putea evacua pe chiriașul său, dănsul însă nu a făcut nici o discuție dinaintea acestei Curți din acest punct de privire, neinvocând motivul bazat pe dispozițiile noului Decret-lege, ci s'a mărginit numai a se întemeia pe declarațiunea dela 7 Ianuarie 1920, susținând că ea ar constitui o renunțare, care trebuia să fie anulată pe calea unei contestațiuni făcută în termen de 10 zile dela promulgarea ultimului Decret-lege 1420;

Considerând însă că această declarațiune neconstituind o renunțare în sensul art. 4 din Decretul-Lege 1420/920 precum s'a arătat mai sus, ci pur și simplu o recunoaștere a unui drept care în urmă a fost desființat prin ultimul Decret-lege și mai înainte de a fi devenit exigibil, urmează că cererea de evacuare este neîntemeiată și trebuie să fie respinsă, admițându-se apelul făcut de C. Tanoviceanu, de oare ce contractul de închiriere a fost prelungit în puterea actualului Decret-lege până la 23 Aprilie 1922;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată asupra căreia Curtea apreciind, fixează aceste cheltueli la 500 lei;

Pentru aceste motive re'actate de d-l Consilier Remus C. Benișache, admite apelul făcut etc.

(ss) *C. Nacian, Al. Teodorescu, Remus C. Benișache, Grefier (s) Eugeniu Dem. Zăgănescu.*

Opiniune

Diferim de părerea majorității și suntem de părere d'a se respinge ca nefondat apelul făcut de C. Tanoviceanu, contra sentinței civile No. 331/920 a Trib. Ilfov s. IV-a;

Având în vedere că faptele procesului sunt următoarele:

C. Tanoviceanu a închiriat dela Al. Grăpeanu imobilul din București str. Palade 41 bis, pe termen de 3 ani cu începere dela 26 Octombrie 1914;

Contractul a expirat la 1917 Octombrie, însă a fost prelungit de drept în baza legii măsurilor excepționale și a D. L. No. 1058 din 7 Martie și 4881 din 19 Noiembrie, ambele din anul 1919, până la 23 Aprilie 1921. La 6 Octombrie 1919, Grăpeanu, vindo imobilul din str. Palade, intimatului Medigreceanu; la 7/20 Ianuarie 1920 Tanoviceanu scrie și semnează pe contractul de închiriere care se afla în mâinile proprietarului Medigreceanu o declarațiune că pe baza D.-L. atunci în vigoare, va evacua imobilul până la 20 Mai st. n. 1920. Declarațiunea aceasta a cărei interpretare rezolvă procesul, are cuprinsul următor:

«Pe baza D.-L. în vigoare actualmente, subsemnatul luând cunoștință că d-l L. Medigreceanu este actualul proprietar al imobilului ce țin cu chirie (str. G. D. Palade No. 41 bis)—declar că voi evacua zisul imobil până la 20 Mai st. n. 1920, lăsându-l la dispoziția d-lui proprietar pentru a-l locui»;

La 1 Aprilie 1920 se dă D.-L. No. 1420 prin care se prelungesc contractele până la Sf. Gheorghe 1922 și la 2 Aprilie Tanoviceanu scrie o scrisoare lui Medigreceanu în care cere să-i fixeze o oră când urma să se prezinte la domiciliul său pentru a-i plăti chiria pentru

semestrul viitor, cu majorarea prevăzută în decretul ce apăruse; iar la 9 Aprilie tot în acest sens îi face o notificare prin Portărei;

La această scrisoare, Medigreceanu răspunde printr'o notificare prin Corpul de Portărei prin care'l somează a părăsi imobilul, apoi îi face prezenta acțiune;

Această acțiune, prin sentința vorbită mai sus, a fost admisă de Trib. Ilfov—Tanoviceanu făcând apel' Curtea de apel București s. II-a a reformat-o și a respins acțiunea lui Medigreceanu, care la rândul său făcând recurs, înalta Curte de Casație s. I, prin decizia No. 376/920 a casat decizia Curței de apel București și a trimis afacerea să fie judecată de Curtea de Apel Constanța;

Având în vedere că atât Trib. Ilfov, cât și Curtea de Apel București, interpretând declarațiunea, scrisă de C. Tanoviceanu, pe contractul de închiriere ambele instanțe au interpretat că Tanoviceanu a făcut o renunțare la contract. Că Curtea de Apel, însă, pentru a primi apelul lui Tanoviceanu, a considerat că scrisoarea adresată de acesta lui Medigreceanu la 2 Aprilie 1920, și notificarea făcută prin portărei, țin loc de contestațiune prevăzută de art. 4 din D.-L. 1420/920, or această teorie Curtea de Casație n'a admis'o, punând principiul că contestațiunea prevăzută de art. 4 din decretul lege 1420/920 nu poate fi înlocuită cu nimic; că contestațiunea prevăzută de acest text de lege, trebuie înțeleasă în sensul larg de contestare de drepturi;

Având în vedere că declarațiunea scrisă de Tanoviceanu, pe contractul de închiriere, conține o renunțare la contract;

1 Pentru că în timpul acela, sub imperiul D.-L. 4881 din 1919, contractul de închiriere, era prelungit până la 23 Aprilie 1921, așa că chiriașul Tanoviceanu a renunțat la restul termenului Mai 1920—Aprilie 1921.

2. Pentru că Tanoviceanu a afirmat că Medigreceanu, atunci îl putea sili să evacueze imobilul pentru că și el ședea în alt imobil cu chirie și decretul 4881/919 permite proprietarilor să se mute în casele lor, când ei la rândul lor ședeau cu chirie în altă parte, ori această afirmațiune n'a dovedit-o;

Prin interogatoriu făcut la Trib. Ilfov de Tanoviceanu, Medigreceanu a răspuns: «N'am spus că stau cu chirie, am spus că stau la mama mea»; iar altă dovadă în acest sens, Tanoviceanu n'a făcut. Din această împrejurare, rezultă că Medigreceanu, nu putea să silească pe chiriașul său să-i părăsească casa, fiindcă nu îndeplinea condițiunile cerute de Decretul-lege 4881/919, așa că declarațiunea dată de Tanoviceanu, rămâne ca o pură renunțare la contract;

Având în vedere art. 4 din D.-L. 1420/920, care prevede că renunțarea făcută de chiriași la contractul de închiriere urmează să fie dărâmată, atunci când există neînțelegeri între părți, prin contestațiunea pe care partea interesată, în speță chiriașul urma să o adreseze instanței competente în termen de zece zile dela apariția decretului, adică până la 12 Aprilie 1920;

Că în speță, Tanoviceanu nefăcând această contestațiune, care nu poate fi înlocuită cu nimic, după cum înalta Curte spune în decizia sa de trimitere, este decăzut în dreptul său, d'a se putea folosi de prelungirea contractului său de închiriere, prevăzută de decretul 1420 din 1920 — acum în vigoare — că, deci apelul său este nefondat și trebuie respins.

(ss) *Al. Anastasiu, Gh. L. Dimitriu.*

NOTA.— Sub imperiul decretului-lege No. 4881 din 19 Noiembrie 1919, un proprietar obține de la chiriașul său o declarațiune scrisă că se va

muta de bună voie la 23 Aprilie 1920 din imobilul închiriat pentru a-l pune la dispoziția proprietarului care urmează să locuiască înrânsul. Înainte de a fi sosit termenul de mutare, se promulgă decretul-lege din 2 Aprilie 1920 care modifică dispoziția cu caracter general, edictată în favoarea proprietarilor prin decretul-lege din 1919, reglementând în mod restrictiv cazurile în care un proprietar se poate muta în propriul sau imobil; față de această schimbare de legislație se pune întrebarea care este situațiunea juridică a chiriașului, fiind dată declarațiunea de mutare, în lipsa căreia n'ar fi fost în condițiunile stabilite de decretul-lege din 1920 pentru a putea fi evacuat de proprietar? Oare actul chiriașului trebuie interpretat ca constituind o declarațiune scrisă de renunțare care trebuie desființată pe cale judiciară în urma unei contestațiuni făcută de chiriaș în termen de 10 zile, conform procedurii prescrisă de art. 4 din decretul-lege din 1920? Sau trebuie să recunoaștem chiriașului dreptul de a beneficia de plano de prelungirea legală a contractului de închiriere fără a fi obligat să recurgă la procedura organizată de art. 4, considerând declarațiunea dată ca o recunoaștere a unei situațiuni legale creiată în favoarea proprietarului, iar nu ca o renunțare propriu zisă a chiriașului la un drept ce ar fi avut?

Iată cestiunea dedusă în judecata Curței de apel din Constanța și asupra căreia părerile au fost împărțite: majoritatea Curței interpretând termenii declarațiunii deduce că intențiunea chiriașului când a dat-o n'a fost alta decât a recunoaște «o stare de drept creiată în favoarea proprietarului care voia să se mute în imobilul său, căci chiar în lipsa unei asemenea declarațiuni, proprietarul ar fi putut să evacueze pe chiriaș, numai pe baza decretului-lege din Noembrie 1919, deoarece îndeplinea condițiunile stabilite prin art. 5 din acest decret»; minoritatea Curței dă o interpretare cu totul opusă declarațiunii cât și împrejurărilor de fapt în care a fost dată considerând că'n speță e vorba de o renunțare la un drept din partea chiriașului de a sta în imobil până la 23 Aprilie 1921 pe baza decretului-lege din Noembrie 1919, deoarece zice minoritatea, din împrejurările cauzei pe care le arată «rezultă că proprietarul ar putea să silească pe chiriașul său să-i părăsească casa, fiindcă nu îndeplinea condițiunile cerute de sus zisul decret».

Făcând abstracție de împrejurările de fapt ale speței, care interpretate în mod cu totul deosebit, au servit de bază la cele două păreri opuse ale majorității și minorității, este incontestabil, credem noi, că distincțiunea făcută de majoritate este admisibilă, atât din punctul de vedere al principiilor generale de drept cât și din punctul de vedere al decretului-lege din 1920.

În adevăr, în drept este o deosebire esențială între renunțarea la un drept propriu și recunoașterea dreptului altuia; pe când în primul caz se creiază o situațiune juridică nouă, căci patrimoniul celui ce renunță se micșorează cu valoarea dreptului abandonat, în cazul al doilea, cel ce recunoaște dreptul altuia, nu schimbă prin acest fapt întru nimic situațiunea și nu face decât să mărturisască, să recunoască o stare de lucruri preexistente.

Astfel spre pildă pactul comisoriu expres care, într'o convențiune sinalagmatică, dispune că în cazul când una din părțile contractante nu-și îndeplinește obligațiunea, cealaltă parte va avea dreptul să ceară rezilierea contractului, nu face altceva decât să reproducă pur și simplu dispozițiunea legală a art. 1020 cod. civ.; în asemenea ipoteză e vorba de recunoașterea unui drept legal, părțile se găsesc în aceeași situațiune în care s'ar fi găsit, dacă n'ar fi făcut nici o stipulațiune cu privire la rezilierea contractului; din contră, atunci când părțile într'un contract sinalagmatic, stipulează că în caz de neîndeplinirea obligațiunii de către una din părți, contractul va fi reziliat de plin drept fără somațiune sau judecată, în favoarea celeilalte părți, este evident că prin o asemenea stipulațiune părțile au înțeles să modifice situațiunea legală, să schimbe efectele clauzei rezolutorii astfel cum e reglementată prin art. 1020 cod. civ.; deci e vorba de creierea unei situațiuni juridice noi.

Deosebirea făcută între renunțare și recunoaștere este conformă nu numai cu o interpretare juridică a art. 4 din decretul-lege No. 1420/920 dar și cu intențiunea autorului aceluia decret-lege, astfel cum reese din explicațiunile date de d-l Corneliu Botez în considerațiunile sale asupra decretului-lege din 1920, publicate în «Tribuna juridică» din 25 Aprilie 1920. În adevăr ocupându-se de interpretarea și sfera de aplicațiune a art. 4 din decret, d-l Botez se pune întotdeauna în ipoteza în care un chiriaș a dat o declarație de renunțare la contract, cu toate că era în drept să beneficieze de prelungirea de drept a contractului.

Deosebirea făcută cu privire la aplicațiunea art. 4 din decret, se justifică și din punctul de vedere rațional, căci în cazul unei recunoașteri pure și simple, părțile contractante nu fac prin declarațiunea lor decât să consfințească situațiunea legală și deci se supun implicit la toate schimbările legislative eventuale; din contră în cazul unei renunțări propriu zise, ne găsim în fața unei situațiuni de drept anume creiată prin voința părților, independent și în afară de dispozițiile legii și deci constituie în principiu un drept câștigat în favoarea proprietarului de care acesta nu poate fi lipsit decât în cazul excepțional și cu procedura specială, prevăzută de art. 4.

Înalta Curte de Casație secția I, prin o decizie recentă, în No. 338 din 19 August 1920, publicată în «Jurisprudența Română» No. 15 din 1 Septembrie 1921, statuând asupra unei spețe aproape identice cu cea rezolvată de Curtea de apel din Constanța, a hotărât că declarația dată de chiriaș pe când era în vigoare decretul-lege No. 1058/919 că se va muta irevocabil din imobilul închiriat la Sf. Gheorghe 1920, până când decretul limitase prelungirea legală a contractelor de închiriere, nu poate fi considerată ca o renunțare la dreptul de a beneficia de prelungirea stabilită prin decretul No. 4881/919, deoarece prin declarațiunea dată chiriașul n'a făcut altceva decât să arate, că se va conforma obligațiunei legale în vigoare, în momentul când a dat declarația, de a se muta din imobil la Apr. 1920.

ALEX. CERBAN

TRIBUNALUL JUDEȚULUI HOTIN

Audiența dela 27 Iunie 1921

Președenția d-lui IACOBINI, Președinte

Ștefan Gacichevici cu N. Loga

Sentința corecțională No. 499

Calomnie. — Elemente constitutive. — Dacă cuvintele calomnioase, pronunțate într'un cerc intim, constituie elementul publicității? — Art. 299 al. 2 c. p.

Cuvintele pretinse calomnioase, pronunțate într'un cerc restrâns de prieteni, chiar într'un local public, nu constituie elementul publicității. Prin urmare, lipsind unul din elementele constitutive ale infracțiunei, delictul nu poate avea loc.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea publică deschisă prin rechizitorul introductiv No. 4595/920 a d-lui Procuror local, în contra lui Ștefan Gacichevici pentru faptul de calomnie și injurii;

Văzând actele din dosar, concluziile d-lui Substitut de procuror și apărarea inculpatului în care de fapt se constată următoarele:

Ștefan Gacichevici primarul orașului Hotin, primește în vara anului trecut 1920 la primărie, reclamațiuni scrise și orale dela mai mulți comercianți din oraș, că li se ia bani de către funcționarii dela tribunal pentru „înscrisuri de firme“, cerându-i-se ca în calitatea oficială de primar, să intervie la șeful tribunalului ca această stare de lucruri să înceteze. D-a însă nu a dat curs reclamațiilor, așteptând ca lucrurile să se liniștească, mulțumindu-se a avea o întrevedere cu președintele tribunalului și a-i comunica în particular cele reclamate;

Spre toamna anului 1920, într'una din zile se întâlnește în piață inculpatul Ștefan Gacichevici primarul orașului cu Nicolae Loga, ajutor de grefier pe lângă tribunalul local care îi reproșează „că de ce nu fixează prețuri maxime la alimente și nu la măsură de etichetă“ la care primarul Gacichevici răspunde „mai bine să se intereseze de funcționarii săi dela tribunal care după cum se aude prin oraș, iau bani pentru firme“;

În aciași zi pe la amiază, primarul aflându-se în restaurantul „Cătu“, la o masă cu câțiva prieteni, ca în familie și venind vorba de cele întâmplate în piață cu N. Loga, repetă conversația avută observând „că Loga

crede că se poate lua la piață cum se ia de către funcționarii tribunalului pentru firme“, aluzia care este auzită de d-l Mauermaister funcționar, translator oficial al tribunalului, care ia apărarea colegului său aducând cazul la cunoștință celui pretins calomniat;

Că acestea fiind faptele, prima chestiune este: pentru existența delictului de calomnie, trebuie neapărat mai întâi să fie un „calomniat“;

Că nici nu se poate concepe acest delict în alt mod, nimeni neputând pretinde a ști mai bine dacă faptele alegate contra cuiva sunt adevărate sau calomnioase decât chiar acela contra căruia s'au adresat;

Considerând că din împrejurările în cari s'a pertractat incidentul, se vede în mod lămurit că alegațiunile inculpatului Gacichevici adresate lui N. Loga în piața publică ca răspuns la reproșul făcut de Loga primarului orașului de a se simți vizat, iar faptele adevărate și de natură calomnioasă, ar fi reclamat în propria inițiativă fără a mai aștepta injoncțiunile cu caracter colegial ale lui Mauermaister „martor de audit“ al incidentului din restaurantul Cătu și care a determinat pe Loga a face plângere la parchetul local, punând în mișcare acțiunea publică;

Oi declarațiunile martorilor stabilesc că la restaurant în cerc intim, s'a povestit de inculpat scena din piață cu N. Loga, fapt ce se confirmă și de declarația lui Mauermaister, atașată la dosar;

În examinarea naturii juridice a incidentului din restaurantul Cătu, și anume dacă el îmbracă caracterul unor imputări de fapte determinate la adresa părții lezate prin intrunirea elementelor ce caracterizează delictul de calomnie:

În drept:

Considerând că numai atunci un neadevăr exprimat în paguba unei persoane traduce „intențiunea calomnioasă“ când mijlocul său de exprimare îi asigură publicitate numai în măsura în care s'a recurs la acest local, ca la un mijloc, care să-i înlănească suficiența propagare;

Că deci, ori de câteori se va constata în fapt că afirmarea pretinsă calomnioasă se face cu „caracter intim“ și în cerc restrâns de prieteni, chiar în localul public, aceasta nu va fi în măsură să i imprumute prin el însași caracter de publicitate, altminteri am face din localul public „un loc fatal“ oricărei fel de discuțiuni ceace este absurd;

În cercetarea celui de al doilea element constitutiv al infracțiunei „intențiunea calomnioasă“, este absența de oarece inculpatul Gacichevici nu face altceva decât să se refere la o plângere somnată de 50 cetățeni anexată la dosar, redactată cu cuprinderea de fapte concrete și precise, cetățenii cari răspund principialmente de afirmări pretinse calomnioase, primarul Gacichevici în calitate sa oficială se face eoul lor discret, ne putând fi tras la răspundere și să sufere consecinți ale unui fapt ce nu-i aparține, buna lui credință fiind evidentă;

Că prin urmare, în lipsa acestor elemente, faptul nu constituie delictul de calomnie și injurii imputate inculpatului și tribunalul urmează a pronunța achitarea lui potrivit art. 10 și 187 proc. pen.;

Pentru aceste considerente redactate de d-l președinte V. Iacobini, în neunire cu concluziunile d-lui substitut, Tribunalul achită pe Ștefan Gacichevici, etc.

(ss) Vasile Iacobini; P. Ștefănescu

Grefier (s) N. C. Măndrescu

Deosebită părere:

Asupra acțiunei publice deschisă prin rechizitorul in-

productiv No. 4595/920 în potriua lui Ștefan Gacichevici pentru faptul de calomnie și injurii;

Având în vedere că în fapt se constată:

În restaurantul Cătu din Hotin se găseau în timpul mesei în ziua de 10 Octombrie 1920 la o masă inculpatul, polițaiul orașului *d I Scorțescu, șefii vămii d-l Constantinescu și polițaiul punctului Atachi d l Ion Teodorescu, la o altă masă d l Al. Maueraister și în sfârșit la o a treia Sub-Lf. Ștefănescu. La un moment dat inculpatul începe să povestească comesenilor săi cu glas tare, așa încât putea fi auzit chiar de cei cari se găseau la celelalte mese, că în acea dimineață reclamantul l'ar fi întâlnit în piață și i s'ar fi plăns lui ca primar de prețurile excesiv de ridicate ale alimentelor cerându-i să ia măsuri și inculpatul comentând acest fapt adaugă că în piață nu se ia cum se ia la tribunal de funcționari mită pentru firme și alte afaceri, întovărășind spusele lui de semne cari lăsan să se vadă îndeajuns că primesc bani. Al. Maueraister care dela masa aflată în aceeași cameră auzind cele spuse, a găsit cu cale să intervie, atrăgând atențiunea inculpatului că și asumă o grea răspundere prin afirmațiunile ce face. La acestea inculpatul replică că Nicolae Loga reclamantul a primit într'adevăr câte trei sute lei mită pentru facerea formalităților pentru înscrierea firmelor, lucru ce va putea dovedi și că va face o plângere comisiunii parlamentare de anchetă;

Faptul astfel cum este expus aci rezultă din arătările martorului Alexandru Maueraister care prin comisia rogatoare a fost ascultat sub prestarea de jurământ și este confirmată de martorul N. Scorțescu care arată că în restaurantul Cătu a auzit pe inculpat vorbind „n'am înțeles ce”, la adresa lui Loga și ceva relativ la firme și în parte de martorul Vasile Constantinescu;

Considerând că elementele delictului de calomnie sunt:

Imputarea unui fapt pozitiv, fie înscris, fie prin cuvinte rostite în public, care dacă ar fi adevărat ar supune pe cel cărui i se impută la pedeapsă sau cel puțin la ură și disprețul cetățenilor și în al doilea rând, intențiunea culpabilă;

Având în vedre că faptul ce se articula în sarcina reclamantului—pretinderea și primirea de bani pentru a face un act privitor la funcțiunea sa de ajutor de grefier la tribunalul Hotin, este pedepsit de art. 144 cod. pen.

Că prin accia că această imputare a fost adusă prin grai între un local public unde se găseau atunci adunate mai multe persoane și rostite pe un astfel de töff încât s'a pătut auzi de cei ce se găseau acolo, elementul publicității se găsește întrunfit;

Considerând că intențiunea culpabilă este știința agentului, cum că faptele imputate nu erau adevărate, intențiunea de a aduce vătămarea, reaua credință;

Având în vedere că la întregatorul ce s'a luat astăzi inculpatului a arătat că în calitatea de primar al orașului i-a fost adus la cunoștiință prin o cerere că s'ar lua de către funcționarii tribunalului câte 4 și 500 lei pentru înscrierea unei firme și în dovădă a prezentat o petițiune înregistrată la primărie la No. 221 din 5 Mai 1920 și bazat pe această petițiune a făcut așertiunea;

Considerând că nu este permis imputatorului să dovedească că faptul denunțat este imputat persoanei de către alții, că în afară de aceasta, în petițiunea prezentată nu se vorbește cătuși de puțin de reclamant, așa că aceasta n'a putut să îndrituiască pe inculpat a aduce o imputare directă reclamantului;

Că deci inculpatul dând o altă interpretare petițiunii adresată primăriei cu cinci luni înainte de imputarea adusă, a fost de rea credință, întrucât știa că faptele imputate nu sunt adevărate, făcută numai în scop de a vătămă;

Având în vedere că inculpatul a cerut să facă dovadă faptelor imputate și prin jurnalul No. 1675 din 8 Apr. 1921, i s'a admis aceasta, însă la martorii propuși a renunțat în ședința dela 15 Mai 1921 după cum se constată din jurnalul No. 2508;

Având în vedere că inculpatul s'a apărut spunând că cuvintele pe care reclamantul le-a socotit imputate, au fost rostite între prieten în cerc intim;

Având în vedere că este dovedit că ele nu numai că nu au fost spuse spre a fi auzite de multipli comesenii ai inculpatului, dar au fost urmarea intervențiunii unui altuia care se găsia în acelaș restaurant, (martorul Al. Maueraister) însă la o altă masă;

Că chiar dacă admitem spontanitatea ca un element esențial al delictului de calomnie, încă prin spontanitate (Curtea de Casație s II, decizia No. 554 din 30 Martie 1921, astfel cum se rezumă „Jurisprudența Română” sub No. 156/921) înțelege ca expresiunile injurioase adresate în public să nu fie urmarea „unei certe sau cercetări ce se fac în contra sa”; căci numai în acest mod instanța de fond poate deduce intențiunea și reaua credință a infractorului, care este un element esențial al delictului și poate deci justifica pedeapsa aplicată;

Că nu poate fi vorba de nespontanitate, când reclamantul nu era atunci față, când chiar dacă vre-o ceartă ar fi avut loc, ca urmare cu câte-va ceasuri înainte;

Că întrucât inculpatul nu a făcut dovadă legală a faptelor imputate, imputățiunea lui se socotește mincinoasă și elementele delictului de calomnie fiind îndeplinite urmează a se face aplicație art. 294 și 297 cod. penal;

Considerând însă că inculpatul fără a aduce o imputare pentru vre o faptă determinată, a arătat încă prin acel mijloc și în acelaș local public că funcționarii grefieri ai tribunalului fac „afaceri”, acest ultim cuvânt în înțeles de „acțiuni necinstite”;

Că astfel fiind s'a făcut pasibil și de penalitatea art. 299 al. 2 cod. penal.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se face în potriua inculpatului Ștefan Gacichevici, major, domiciliat în orașul Hotin, aplicația art. 294, 297, 299 al. 2 cod. penal combinat cu 40 acelaș cod.

(ss) Măgureanu

TRIBUNALUL JUDEȚULUI FĂLCUI

Audiența dela 11 Martie 1921

Președinția d-lui C. DUMITRESCU, Președinte

G. H. cu T. Ch. pentru calomnie

Delictul de calomnie.—Elementele lui.—Art. 294' 295, 296 și 297 cp.

Pentru existența delictului de calomnie se cere ca să fie o denunțare sau o imputățiune a unui fapt determinat ce se aduce unei anumite persoane; ca faptele să fie grave, adică de așa fel în cât dacă ar fi adevărate să supună pe calomniat la pedepse sau măcar la ura sau disprețul cetățenilor; ca denunțarea sau imputățiunea să fie făcută prin publicitate, adică prin unul din mijloacele enumerate prin art. 294 cp.; ca faptele imputate să fie recunoscute false și, ca denunțarea să fie adusă cu rea credință.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea publică pornită de G. H. contra lui T. Ch. pentru calomnie;

Având în vedere că din actele aflate în dosar, susținerile părții civile, concluziunile ministerului public și apărarea preveniului se constată următoarele:

Intr-o zi din luna August 1919 soția părții civile a fost găsită moartă în pivnița casei, având leziuni pe corp. Din cauză că partea civilă trăia rău cu soția sa, sentimentul unei părți din opinia publică se formase în sensul că partea civilă era hănuită că și-a omorât soția, pe când alții, cum și partea civilă, atribuiau moartea unui accident rezultat din căderea soției în pivnița casei. Pe când mai multe persoane discutau în piața halii despre acest eveniment, a venit acolo și prevenitul, care auzind despre ce este vorba se adresează celor care vorbeau, spunându-le: „tăceți, mă, că el a omorât-o, — adică partea civilă, — căci așa se vorbește prin oraș“. Partea civilă susținând că prevenitul prin rostirea acestor cuvinte, cu răutate l-a calomniat în public că și ar fi omorât soția, l-a acționat în judecată pentru că prin comiterea acestui fapt s'a făcut culpabil de delictul de calomnie;

Având în vedere că prevenitul a cerut achitarea, de oarece în fapta sa nu sunt intrunite elementele delictului de calomnie pentru care este urmărit;

Considerând că prevenitul fiind urmărit pentru calomnie, cață a examina dacă în fapta sa există elementele delictului de calomnie, prevăzut și pedepsit de art. 294 și 297 c.p.;

Considerând că pentru existența delictului de calomnie se cere ca să fie o denunțare sau o imputațiune a unui fapt determinat; ca faptele să fie grave, adică de așa fel încât dacă ar fi adevărate să supună pe calomniat la pedepse sau măcar la ura sau disprețul cetățenilor; ca denunțarea sau imputațiunea să fie făcută prin publicitate, adică prin unul din mijloacele enumerate prin art. 294 c.p.; ca faptele imputate să fie recunoscute false și ca denunțarea să fie adusă cu rea credință;

Considerând că denunțarea ca element al delictului de calomnie trebuie ca să consistă din destăinuirea spontană a unor fapte determinate ce se impută unei persoane anumite, acest element există în fapta prevenitului, de oarece din dezbaterile procesului și depozițiunile martorilor ascultați se stabilește că prevenitul s'a exprimat într'un loc public, unde se aflau adunate mai multe persoane, că partea civilă și-a omorât soția;

Considerând că denunțarea conține și o imputațiune gravă, faptul denunțat ca comis de partea civilă consistând din crima de omor. Intradevăr, pentruca calomnia să fie pedepsibilă cerându-se ca ea să fie de natură a aduce pagubă calomniatului, ceea ce nu se poate întâmpla decât dacă faptele prepusse asupra acestuia sunt determinate și de așa gravitate încât de ar fi adevărate ar supune pe calomniat la pedepse sau măcar la ura sau disprețul cetățenilor, în specie există și elementul prejudiciabil în fapta pentru care este urmărit prevenitul, fiindcă se stabilește că prevenitul prepuând prin cuvinte rostite în public că partea civilă și-a omorât soția, prin aceasta faptul imputat părții civile de ar fi adevărat l-ar supune pe acesta la urmăriiri judiciare și la pedepse;

Considerând că legea cerând pentru existența delictului de calomnie și elementul publicității, care consistă din aceea ca calomnia să fie comisă verbal sau prin scris în public, adică ca agentul să facă cunoscut prin unul din mijloacele enumerate prin art. 294 cp., mai multor persoane faptele determinate și neadevărate pe care le propune asupra unei persoane, în specie există acest element, fiindcă din depozițiunile martorilor ascultați și dezbaterile procesului rezultă că prevenitul a rostit cuvintele ce formează obiectul incriminării în piața hali, adică într'un loc public, în fața și auzul mai multor persoane care se aflau acolo, și deci în public;

Considerând că delictul de calomnie nu există decât numai dacă falsitatea faptelor denunțate sau imputate a fost în mod prealabil constatată, în conformitate cu dispozițiunile art. 296 cp.;

Având în vedere că, în ceea ce privește dovada pentru existența acestui element, rezultă din acte că față cu sentimentul ce se formase în opinia publică că partea civilă și ar fi omorât soția parchetul dispunând a se face cercetări, iar din ele rezultând că moartea soției părții civile a fost naturală, procurorul a clasat afacerea; Considerând că art. 296 c.p., cerând ca dovadă legitimă pentru stabilirea existenței sau falsității faptului imputat aceea care va rezulta dintr-o hotărâre de judecată sau din orice act autentice, ori vreun înscris cu scrierea sau subscrierea calomniatului prin aceasta, mijloacele de probațiune prevăzute prin acest articol, sunt limitate;

Că, așa fiind, deciziunea parchetului prin care s'a clasat cercetările cu privire la stabilirea cauzei morții soției părții civile nu poate fi asimilată cu dovezile cerute de art. 296 c.p. pentru stabilirea faptei imputată;

Că însă în vedere că parchetul n'a investit pe judecătorul de instrucție cu facerea cercetărilor privitoare la constatarea cauzei morții soției părții civile, astfel ca să se fi dat o ordonanță de urmărire sau de neurmărire, acte ce ar constitui dovezile cerute de lege pentru stabilirea falsității faptului imputat, se admite, față cu refuzul sau nevoiața ministerului public de a urmări, — pentru a nu lipsi pe cei interesați de posibilitatea probei falsității faptului imputat care nu se putea obține decât prin intermediul procurorului, că tribunalul investit cu judecarea acțiunii de calomnie este competent și recunoaște și falsitatea faptelor denunțate sau imputate;

Că această soluțiune deasemenea este admisă ori de câteori, din diferite împrejurări, ea decesul persoanei calomniate, amnistia, prescripția, a existat o imposibilitate legală pentru cei interesați, de a se adresa autorităților competente pentru a obține verificarea faptelor imputate de calomniator;

Considerând că din depozițiunile martorilor ascultați și din cercetările parchetului făcute la data morții soției părții civile cu care ocaziuni s'a făcut și autopsia cadavrului, — singurele probe invocate pentru verificarea existenței faptului imputat, — se stabilește că moartea soției părții civile a fost naturală, și deci, imputațiunea adusă de prevenitul părții civile nu fiind adevărată, în fapta pentru care este urmărit numitul, este întrunit și elementul falsității faptului imputat;

Că urmează a examina dacă pe lângă elementele constatate că există în fapt pentru care este urmărit prevenitul și care țin de materialitatea delictului mai este întrunit și elementul moral al delictului de calomnie;

Considerând că un fapt pentru a putea face obiectul unei urmăririi penale trebuie să fie rezultatul concursului de inteligență și voinții agentului. — Fiindcă în penal voința agentului are 2 direcțiuni diferite după cum infracțiunea a fost comisă cu intențiune sau din greșală, condițiunile generale ale culpabilității se examinează și ele în raport cu aceste 2 grade de moralitate ale infracțiunii. — Astfel, pot fi infracțiuni pentru comiterea cărora se cere pentru a exista culpabilitate penală ca, agentul să lucreze cu intențiune sau dol (dolo), adică ca el să aibe conștiința despre imoralitatea și ilegalitatea actului și cu toate acestea voește a-l comite. — Sunt însă infracțiuni pedepsite de legea penală care se comit din greșală (culpa), adică, când agentul nu și-a propus în săvârșirea faptului, îndeplinirea delictului ce a rezultat, dar l'a comis lipsind de la datoria de la care n'a avut intențiunea de a se abate;

Considerând că legea declarând culpabil de calomnie pe acela care cu rea credință aduce unei persoane o imputare neadevărată prin aceasta, se stabilește că delictul de calomnie în ceea ce privește gradul său de moralitate, face

parte din infracțiunile pentru care să fie responsabilitate penală se cere intențiune dolosivă ;

Că intrădevăr existența elementului moral al delictului de calomnie urmează a fi examinată atât în raport cu conștiința pe care a avut-o calomniatorul despre falsitatea faptelor denunțate cât și cu intențiunea sa de a face rău calomniatului care se poate deduce din împrejurarea că de și calomniatorul a știut că faptele prepus în public prin cuvinte sau scris asupra calomniatului nu sunt adevărate, cu toate acestea a avut voința de a le prepune, cauzând prin aceasta victimei prejudiciul special care este consecința denunțării și care consistă din aceea că a voit să înșele publicul presupunând ca adevărate niște fapte neadevărate ;

Că pentru aprecierea existenței și a acestui element în fapta pentru care este urmărit prevenitul, rezultă din împrejurările în care acesta a făcut denunțarea că după ce soția părții civile a fost găsită moartă în pivnița casei având leziuni la cap, sentimentul opiniei publice se formase în sensul că partea civilă a fost bătută din cauza că trăia rău cu soția sa, că și-a omorât soția pentru care motiv parchetul a făcut cercetări pentru stabilirea adevărului ;

Că în timpul acesta prevenitul exprimându-se față de mai multe persoane care discutau despre moartea soției părții civile că acesta și-a omorât soția, căci așa se vorbește prin oraș, n'a făcut deci altceva de cât să confirme judecata cu opinia publică avea despre partea civilă, cu conștiința că face o destăinuire care în acel moment trecea ca fiind adevărată ;

Că în cazul acesta deși este adevărat că prevenitul a prepus în public asupra părții civile fapte neadevărate, însă, din împrejurările în care numitul a adus imputarea se stabilește că el n'a făcut aceasta cu rea credință, adică cu conștiință că faptele imputate sunt false, dar, că prevenitul fiind înșelat asupra judecății pe care opinia publică o avea despre cauza morții soției părții civile, a adus acestuia imputarea ce preocupă opinia publică cu buna credință că ea este adevărată ;

Că așa fiind, în specie, cu toate că faptul comis de prevenit a fost opera voinții sale, însă, întrucât imputarea faptelor neexacte adusă de prevenit părții civile nu își are origina în răutatea și hotărârea prevenitului de a vătămă părții civile, dar în ușurința sa de a fi confirmat judecata opiniei publice fără a fi controlat exactitatea faptelor ce o preocupă, în fapta sa nu poate fi intrinșii și elementul moral al delictului de calomnie astfel, ca să fie loc la responsabilitate penală prevăzută de art. 294 cp., ci la o responsabilitate civilă, dacă ușurința sau imprudența cărora se datorește comiterea faptului ar îndeplini condițiunile greșelii sancționată de art. 998 c. c.

Că prin urmare în fapta pentru care este urmărit prevenitul nu fiind întrunite toate elementele delictului de calomnie prevăzută și pedepsită de art. 294, 295, 296 și 297 cp. numitul, în baza art. 10 și 187 p. p. cată a fi achitat ;

Pentru aceste motive redactate de d. Președinte, achită ;
(ss) C. Dumitrescu, M. Sfat.

NOTA. — Hotărârile publicate mai sus, una a Trib. Hotin, cealaltă a Trib. Fălcu, deși soluționează două chestiuni diferite, totuși ele se întâlnesc în cadrul aceleiaș materii : delictul de calomnie.

De aceea, pentru a evita unele repetiri pe cari le-ar ocaziona punctele comune acestor două hotărâri, am crezut nemerit să le comentăm într-o

singură notă, păstrând bine înțeles individualitatea fiecăreia din ele.

Chestiunile puse în discuțiune și soluționate cu o vădită atențiune de către cele două instanțe, sunt pe cât de importante, tot pe atât de dificile.

Importante, fiindcă orice soluțiune într-o speță nouă este un aport apreciabil în patrimoniul experiențelor acumulate, care facilitează tot mai mult aplicațiunea regulilor de drept.

Dificile, fiindcă prin excelență delictul de calomnie a fost și este susceptibil în practică de dificultăți reale și greu solubile, datorită pe deo parte numeroaselor sale elemente constitutive, cari atrag după ele un nesfârșit șir de teorii subtile, iar pe dealtă parte diversității extrem de pronunțate a spețelor ce se ivesc în practică.

La aceasta se mai adaugă și faptul că foarte rar se poate face apel la doctrina și jurisprudența străină în această materie, dat fiind modul cu totul diferit în care este legiferat în diversele legislațiuni străine¹⁾ delictul de calomnie. Totuși, sunt anumite principii cari stau la baza acestui delict, formând un fel de fond invariabil, cari cu toată lipsa de uniformitate în legi, duce în practică la o apropiere, dacă nu la o completă similitudine de soluțiuni.

Chestiunile soluționate în hotărârile pe cari le adnotăm privesc anumite elemente ale calomniei ; de aceea în ambele hotărâri — în special a Trib. Fălcu — găsim o enumerare a elementelor constitutive ale acestui delict. Această enumerare este cunoscută și obișnuită, căci o găsim în numeroase jurisprudențe și în mulți autori ; de aceea nu ce/or două instanțe, ci acestei enumerări îi voiu imputa defectul de a nu fi exactă.

În legislațiunea actuală inspirată din teoriile doctrinei clasice penale, delictul în genere nu este decât o entitate abstractă, o construcțiune juridică care poate fi perfect descompusă în particulele sale componente. În practică această descompunere nu numai că este utilă pentru a facilita aplicațiunea textelor de lege atunci când conțin dispozițiuni determinative, dar este și indispensabilă pentru a verifica dacă delictul există în complexul exigențelor legii, sau dacă din contră existența sa nu este înlăturată din cauza unei știrbiri aduse particulelor sale fără de care nu poate ființa juridice.

Socotim că într-o descompunere exactă, elementele delictului de calomnie sunt următoarele :

1) În Franța, calomnia figură în codul din 1810 însă a fost înlocuită cu difamațiunea prin legile din 1819 și 1881, principala deosebire constă în aceea că difamațiunea există și când faptul imputat e adevărat. În Belgia și Italia întâlnim alături difamațiunea și calomnia. În Germania și Austria calomnia nu e decât o variantă a insultelor grupate sub denumirea de *Beleidigung*. În Anglia calomnia și insultele — *malicious indictments* or *prosecution* — sunt simple delictive civile, etc.

1. *Prepunerea*²⁾ unui fapt, 2. Un fapt determinat, 3. Să fie neadevărat, 4. Să se adreseze unei persoane sau unui corp constituit, 5. Cu o anumită publicitate, 6. Să fie de natură a atrage o pedeapsă sau ura ori disprețul cetățenilor, 7. Aceste consecințe să se resfrângă asupra persoanei vizate³⁾ și 8. Să existe intențiune.

Nu vom insista asupra fiecărui element în parte explicându-i senzul și întinderea, am făcut această enumerare fiindcă o credem utilă și fiindcă hotărârile pe cari le adnotăm ne-au dat ocazia, spațiul însă nu ne îngăduie să intrăm în amănunte, iar chestiunile ce urmează să analizăm ne circumscriu câmpul discuțiunii.

Ținem însă să facem o mică observațiune asupra primului element⁴⁾. Ori cât de lung va fi fost senzul pe care legiuitorul a voit să-l dea termenului „*prepunere*” în orice caz nu a înglobat în el și pe acela «*a denunța*», întrucât din denunțare calomnioasă a făcut un delict cu totul distinct (art. 298^c p.). Spunem aceasta fiindcă în considerentele Trib. Fălcui observăm că se arată ca element al calomniei o *denunțare sau imputare*, imputare da, dar denunțare nu, fiindcă intrăm în domeniul altui delict.

Acestea spuse să revenim, examinând în parte fiecare din cele două hotărâri. I. Chestiunea soluționată de Trib. Hotin este următoarea: «*Există elementul publicității atunci când prepunerea calomnioasă s'a făcut într'un local public însă numai în prezența unui cerc intim de prieteni?*»

Tribunalul în unanimitate — deși există o opiniune separată — a admis soluțiunea negativă, decizând că nu există publicitate. Zicem în unanimitate fiindcă opiniunea separată departe de a fi o divergență de părere pe chestiunea de drept, nu este decât o apreciere diferită a faptelor, întrucât în această opiniune se pretinde că nu era un cerc intim de amici, ci se mai aflau și persoane străine. Deci chiar pentru autorul opiniunii separate, dacă nu ar fi existat acele persoane străine, ci numai amici intimi, nu ar fi existat nici publicitate.

Lăsând la o parte faptele cari scapă aprecierii noastre, vom examina problema astfel cum am formulat-o mai sus.

Păreră noastră este că soluțiunea nu poate

fi decât afirmativă, deci contrară celei admise de Trib. Hotin în hotărârea pe care o adnotăm.

În primul rând, dat fiind că în speță e vorba de un anumit mod de publicitate din cele enumerate de art. 294 c. pen. adică „*cuvinte rostiți în public*” e necesar a se ști care este senzul și întinderea termenului „*în public*”.

Prin acest termen legiuitorul a voit să dea cât mai largă sferă noțiunii de publicitate, întrucât aceasta este expresiunea cea mai comprehensivă din câte ar fi putut întâlni. Cu modul acesta au fost înlăturate și toate discuțiunile la cari au dat naștere termenii de *local public* și *reuniune publică* din legislațiunea franceză și belgiană⁵⁾.

Deci ideia de publicitate la noi nu e legată de aceea de localul public⁶⁾, încât poate exista publicitate fără a fi local public și invers poate lipsi publicitatea deși e vorba de un local public: ceeace nu poate lipsi însă e prezența publicului chiar dacă ar fi redus la o singură persoană⁷⁾.

Chestiunea se reduce deci la a ști dacă atunci când publicul e format dintr'un cerc intim de amici există sau nu publicitate.

Un autor care s'a ocupat în special de aceste chestiuni, Chassan spune: «*Il faut, bien se garder de mettre dans la catégorie des lieux dits réunions publiques les réunions de famille, ou d'amis, ou de connaissances si nombreuses qu'elles soient, qui se tiennent dans une maison privée. Ces réunions sont placées hors de l'atteinte de la loi. C'est la que le langage a toute sa liberté, parce que les écarts n'en sont pas dangereux et ne peuvent troubler l'ordre public*».⁸⁾

În această părere deși se admite că nu există publicitate atunci când e vorba de o adunare intimă, însă se pune o condițiune, adunarea să aibă loc într'o casă particulară unde, *les écarts n'en sont pas dangereux*, presupunând că proverbul «*și păreții au urechi*» nu ar fi îndeajuns de înțelept și în acest caz.

Să nu uităm că și termenii *local public* și *reuniune publică* din legislațiunea franceză și belgiană ar veni întru câtva în avantajul soluțiunii de mai sus, ori acest avantaj oricât de slab nu există în legislațiunea noastră.

5) *Barbier* code expl. de la presse, No. 4250; *Fabreguettes* op. cit. No. 720; *Pavant* Lois sur la presse No. 69 etc.

2) Acest element se referă la termenul *prepuneri*; deci trebuște examinat care o senzul acestui termen și apoi în fiecare speță se va cerceta dacă cutare expresiune este sau nu o *prepunere*.

3) Pentru a înțelege mai bine senzul acestui element iată un exemplu: Faptul de a spune cuiva „ești un asasin ordinar fiindcă și tatăl-tău a omorât pe X”, nu poate fi pentru cel cărui i s'a adresat o calomnie fiindcă consecințele faptului dacă ar fi fost adevărat nu l'atingeau pe el ci pe tatăl său.

4) În jurisprudență și doctrina străină e discuție dacă o simplă afirmare nu o imputare, o repetare a unui fapt auzit dela alții, o alegațiune ipotetică etc. pot constitui primul element, adică o *prepunere* în legislațiunea noastră. Vezi *Fabreguettes* Tr. des infrac. de la parole, vol. I No. 1044—1052; *Roussel* code gen. sur la presse No. 1630 etc.

6) La noi chestiunea localului public are importanță numai din punctul de vedere a dovezilor după cum va fi vorba de un local public *prin natura* sa (pieți, strade) când prezența publicului e prezumată și cută inculpatul a face poza contrară; loc public *prin destinație* (teatre, restaurante etc.) când prezența publicului e prezumată la anumite momente așa că în celelalte momente proba incumbă reclamantului; și loc public *accidental* când prezența publicului trebuie dovedită totdeauna de reclamant. Cfr. *Les délits de presse dans la législation roumaine* de E. C. Decusară (Teză. Paris 1912. Arthur Rousseau) P. II, Chap. I, § 2, 102 și urm.

7) *Tr. von Liszt* Traité de dr. pen. allemand. Vol. II pag. 70. *Charveau* et *Hélie* théorie, IV no. 1520! *Grattier* comm. sur les lois de la press I. 122.

8) *Chassan* Délits de la parole. I. p. 877.

Contra părerii lui *Chasson* împărțită și de *J. J. Haus* și *Parant* s'au pronunțat o serie de alți autori de seamă⁹⁾ iar jurisprudența¹⁰⁾ a mers până acolo încât a considerat ca îndeplinit elementul publicității chiar atunci când cercul intim era format din amici comuni reclamantului și inculpatului, sau ceva mai mult numai din rudele calomniatului, deci ipoteze în care există cea mai mică posibilitate că cuvintele calomnioase vor fi crezute și transmise mai departe.

Această soluțiune credem noi, este și juridică și logică.

Juridică, fiindcă legiuitorul a înțeles să legeze și a legiferat așa cum trebuia să înțeleagă, sancționând penalmente orice propunere mincinoasă la adresa cuiva, atunci când a eșit din forul intim al cugetării celui ce a conceput-o și a ajuns la cunoștința unei a treia persoane.

Logică, fiindcă altfel ar însemna că, puțin abil și prevăzător, legiuitorul a edictat o dispozițiune în lege a cărei eludare este întotdeauna posibilă și lesnicioasă.

În adevăr, orice calomniator va putea lovi într'un adversar jenant, la adăpostul celei mai complete impunități, oferind în casa sa un dejun, zis intim,—câci nimeni nu-i va putea contesta intimitatea cu comensii și invitații săi, chiar când i-ar fi cunoscut în ajun pentru a-i invita expres—încât în cea mai plăcută intimitate va putea alături de binevoitoarea-i ospitalitate să plaseze și grozăvia unei calomnii presărată cu cele mai insidioase și persuasive amănunte.

S'ar putea zice că în atari împrejurări ordinea publică nu e tulburată și că mai multă perturbare s'ar face scormonindu-se intimitatea și armonia dintre prieteni.

Noi credem că ordinea publică e tulburată ori de câte ori un om e atacat în viața, drepturile și cinstea sa și nu e just ca printr'o simplă subtilitate să se asigure impunitatea agresorilor. Cât privește armonia și intimitatea dintre prieteni, e un argument pueril, căci ori această amicie este adevărată și atunci nimic din ce s'a discutat nu va ajunge la cunoștința calomniatului, ori e ceva factice și atunci zadarnic a creia teorii în cinstea ipocriziei.

Soluțiunea susținută de noi, cu un cuvânt mai mult își găsește aplicațiunea în speța rezolvită de Trib. Hotin, unde se mai adaugă împrejurarea că faptele s'au petrecut în local public.

Dar tribunalul se revoltă la ideea acestei soluțiuni, spunând: „ar însemna să facem din local public un loc fatal oricărei discuțiuni“; și de ce nu? ! atunci când discuțiunea departe de a merita

protecțiunea legii, frizează mai mult codul penal. Ceia ce ar trebui să ne surprinză ar fi tocmai ipoteza contrară.

Iată motivele pentru care credem că în speța rezolvită de trib. Hotin soluțiunea este contrară celei admise de acest Tribunal, afirmativă, adică există elementul publicității.

II. Cea de a doua hotărâre, a Trib. Fălciu, a avut de soluționat următoarea chestiune: „Există elementul intențional, necesar în delictul de calomnie atunci când cineva prepunând asupra unei persoane un fapt calomnios nu face decât să exprime o părere împărțită de opiniunea publică?“

Tribunalul admite soluțiunea negativă, pe care noi însă nu o împărțăm, căci, deși s'ar părea oarecum echitabilă, este însă nejuridică.

Trecem peste considerentele tribunalului în care se discută chestiunea diferenței dintre dol și culpa penală, într'cât ea nu rezolvă problema în speță, de aceea era prudent să se fi renunțat la aceasta discuțiune extrem de delicată și mult deosebită de cea ce pare a crede Tribunalul de Fălciu; ne vom mărgini a analiza în ce consta elementul intențional în delictul de calomnie.

Senzul și întinderea acestui element este strict și precis determinate de art. 295—296 c. pen. Deci nu poate fi vorba de intențiune în accepțiunea largă, ci de o intențiune specială, care asimilează intențiunea ca voința, într'cât se poate formula în modul următor: *prepunerea făcută cu voința, atunci când cunoșteai că nu vei putea face dovada cerută de art. 296 c. p.*

De aceea legiuitorul atât la noi cât și în legislațiunile străine nu a admis dovada bunei credințe în materie de calomnie¹¹⁾.

Art. 295 c. p. la noi, jurisprudența și doctrina în alte țări,¹²⁾ hotărâse că chiar când se pretinde că faptele prepuse au mai fost spuse sau scrise și de alte persoane pe cari chiar le indici, delictul există, deci implicit și elementul intențional.¹³⁾

A admite soluțiunea Trib. Fălciu ar însemna că contrar art. 295 c. pen. care arată în ce măsură se poate apăra inculpatul și ce dovezi poate face, să-i oferim posibilitatea de a dovedi tocmai ceia ce acest articol prohibă¹⁴⁾.

11) Barbier op. cit. 417; *Fr. von Liszt* op. cit. Vol. II p. 72; *N. Mattucci* il delitto di diffamazione e la pubblicità. Sup. R. Pen. 1919 nu trebuie confundat cu denunțarea calomnioasă unde și la noi ca și în alte părți dovada bunei credințe e admisă, fiindcă a denunța e adeseori o datorie cetățenească în care se poate însela cineva, fiind însă de bună credință, pe când la calomnie nici o îndatorire nu'l obligă pe inculpat să palavragească în public lucruri nesigure. Vezi *Chauveau et F. Hélie* Théorie IV, 634.

12) Vezi în *Fabrequeles* op. cit. no. 1039; *Gréllat Dumuzeau* Traité de la diffamation. 430.

13) *E. Floriani* L'elemento soggettivo nella diffamazione. 14) Delictul există ori de câte nu se poate face dovada cerută de lege. Vezi *Tissot* Droit pénal Vol. II, p. 96 *Fr. von Liszt* op. cit. Vol. p. 72; *Garrand* Traité Vol. V p. 31 și IV p. 147. Aceasta e încă o deosebire între calomnie și difamațiune.

9) *Laurent* Etudes sur les délits de presse p. 253; *Nypels et Servais* code pen. belge art. 443.

10) Gand, 16 Noemb. 1887 Pas. 87. II, 102; Cas. 5 Ian. 1887. Pas. 87. t. 42.; Sy. 57. 1. 738 și Dal. 63. 5. 298.

De altfel nu fără motiv legea oprește acest lucru ¹⁵⁾, căci ce ar fi mai ușor pentru orice calomniator, de cât cu concursul binevoitor a câtorva martori să dovedească că, faptele propuse de el erau de notorietate publică și că el nu este de cât o victimă rătată din imprudența de infaibila opiniune publică.

Iată de ce legiuitorul nici nu a admis proba cu martori în vederea unei astfel de dovezi și nici nu a trecut în art. 296 c. pen. și *opiniunea publică* printr probele legale.

Cât privește echitatea, credem că e bine ca chiar atunci când în adevăr nu ar fi vorba de cât de o ușurință culpabilă — după cum se exprimă Tribunalul — inovatul să-și primească pedeapsa, intru cât această ușurință face tot atâtă rău ca și reaua credință și adesea e mai grea de înfrânat de cât aceasta din urmă; astfel că legiuitorul nu a greșit atunci când nu a admis-o ca o souză ¹⁶⁾.

Terminând, înținem cu toată deosebirea de vederi, să recunoaștem meritul necontestat al hotărârilor pe care le-am adnotat aci și pricepem remarcabila cu care cele două instanțe au știut să disece problemele în complexul lor, atacând chestiunile cari formau nucleul acestor probleme și care nu a rare ori rămân în penumbra pentru simplul motiv că nu știu să fie scoase la lumină.

VINTILĂ DONGOROZ

Doctor în Drept, Avocat

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DOLJ, SECȚIA I

Audiența de la 7 Iunie 1921

Președenția d-lui N. DOBROTESCU, Judecător

Elisabeta Freda Călin cere trimiterea în posesie a averii rămase pe urma defunctului soț soț.

Jurnalul No. 7074

Successiunea. Văduvă de mobilizat încetat din viață după demobilizare din cauza datorite războiului. Regularea succesiunii după legea din 23 Decembrie 1916.

Successiunea mobilizatului încetat din viață după demobilizare, din cauze datorite războiului, se regulează după dispozițiile art. 13 și 14 din legea autorizând luarea de măsuri în vederea stării de război din 23 Decembrie 1916.

Expresivă *«morti sub drapel»* întrebuintată de textul legii nu trebuie interpretată în sensul restrictiv de mort *«pe front»*, ci în sensul, corespunzător spiritului legii și al întregii legiuiri de război, de a se aplica și mobilizaților morți în spitale și în orice altă situație militară precum și celor cari, contractând boli sau infirmități incurabile în timpul și din cauza războiului, au murit după demobilizare.

Tribunalul, delibărând,

Asupra chestiunii de drept, care urmează a fi examinată în prealabil și anume: Dacă văduva celui încetat din viață

la domiciliu, posterior trimiterii sale la vatră, dar din cauza unei boli contractate în timpul războiului, urmează a fi sau nu asimilată văduvei celui mort sub drapel, pentru a putea beneficia de dispozițiunile art. 13 și 14 din «Legea autorizând luarea de măsuri în vederea stării de război, din 23 Decem. 1916;

Având în vedere textul art. 684 și 679 c. civ., care, reglementând dreptul de vorăniune al văduvei la succesiunea soțului sau, îl subordonează condițiunii de sărăcie a soției;

Că impresionat de această dispozițiune riguroasă, legiuitorul din timpul războiului, prin art. 13 și 14 din «Legea autorizând luarea de măsuri în vederea stării de război» a modificat sus zisul drept în favoarea soției celui mort «sub drapel» într'un sens mult mai larg hotărând că indiferent dacă soția are sau nu avere personală, ea va avea drept la o treime din averea rămasă în urma soțului, în plina proprietate, când va veni în concurs cu un copil legitim sau legitimat; la o patrimă când soțul a lăsat mai mulți descendenți, iar dacă soția se prezintă la succesiune alături de ascendenți frați sau surori ori descendenți din ei, atunci are drept la o jumătate din întreaga avere; în lipsa acestor rude, soția va exclude pe toți ceilalți moștenitori;

Că mergând mai departe pe acest teren, în art. 14 din lege, legiuitorul a dispus, că dacă succesiunea celui chemat sub arme nu va depăși 1,00 lei soția va moșteni întreaga avere a soțului defunct, de cât ori va veni în concurs cu alte rude decât ascendenți ori descendenți;

Că înfăptuind aceste importante modificări în dreptul succesoral al văduvei, legiuitorul a cedat mai multor considerațiuni, în primul rând severității excesive, cu care codul civil tratează femeia văduvă;

Că după cum se exprimă el însuși în expunerea de motive, care însoțește legea (vezi «legiferarea din timpul războiului, de Mircea Dumitriu. Bărlad, 1917, p. 83 și urm.): «De unde dreptul succesoral între soți nu poate avea altă bază decât afecțiunea prezumată între ei și ar trebui să fie reciproca, legea îi acordă numai soției și-l condiționează de starea ei de sărăcie, ceea ce modifică natura juridică a acestui drept, reducându-l la rolul unui ajutor de întreținere, — lucru pentru care azi se discută, dacă soția are un drept succesoral propriu zis, ori numai un drept de creață, cu efecte deobște;

«Că în actualele împrejurări (1916), situația soției fiind menită să facă obiectul preocupărilor legitime ale chemașilor sub arme căsătorii, am crezut nimerit să supun modificării într'un sens mai larg, mai echitabil și mai conform cu natura bunurilor, dispozițiunile art. 684 și 679 c. civ., relative la dreptul de succesiune al soției;

Că în afară de acest considerent bazat pe afecțiunea prezumată între soți, legiuitorul — restabilind faptele în adevăratul lor cadru real, astfel după cum se petrec în marea majoritate a cazurilor, motivând textul art. 14 din lege zice: «am ținut seamă în acest text de considerațiunile, că în gospodăriile mici, în special acelea dela țară, soția muncește și agonisește alături de soț, îngrijind și de lucrările casei și de acelea din afară de casă cum e munca la câmp, așa că este echitabil să moștenească ea averea care de fapt este făcută și prin munca ei» (ibid. p. 84);

Că dată principiul modificării art. 684 și 679 c. civ. stabilite de către legiuitorul din timpul războiului pentru motivele expuse mai sus dorind în această privință a pune legislațiunea noastră cu un moment mai de vreme pe același plan cu legislațiunile recente, cum sunt Codurile italian, elvețian și german — rămâne să examinăm care a fost intențiunea legiuitorului, astfel după cum ea se degrează atât din spiritul întreg al legii, cât și din expunerea de motive, care o însoțește;

Având în vedere că legiuitorul din 1916 depunând în fața Parlamentului sus zisa lege, n'a făcut decât să rezolve, după cum în su și explică: «o chestiune de prevedere și de înaltă doctrină socială, care obligă statul să-și manifeste toată soliditatea și să ia măsuri ocrotitoare în favoarea celor chemați ca să-și îndeplinească datoria supremă de a apăra interesele vitale ale țării și ale neamului»;

Că spiritul larg de care a fost însuflețit legiuitorul, luând aceste măsuri nu poate fi scos mai bine în evidență, decât reproducând textual cuvintele expunerii de motive: «Nu este îngăduit că în sufletul acestora (al celor chemași sub arme)

15) Vezi în *Fabreguettes* op. cit. Vol. II No. 1356.

16) De aceia calomnia a fost aspru pedepsită în toate timpurile. Vezi *La Boutaye* Essai sur Lesloiscaim. p. 361.; *Imbert* Pratique judiciaire p. 605; *Laverdy* Cod pénal p. 247.

să rămână preocuparea dureașă că părăsindu-și casa pentru a merge acolo unde li chiamă cea mai înaltă și nobilă datorie, familia și avutul lor să rămână în voia întâmplării; din contra trebuie făcut totul și în toate direcțiile, pentru ca nimic din energia morală și avântul patriotic să nu sufere știrbire, pentru ca aceste simțiminte să fie puse cu cea mai deplină intensitate în serviciul intereselor Patriei (Ibid. p. 77);

Considerând că din cuvintele de mai sus roștite în vâlmășagul tragicolor evenimentelor din iarna anului 1916, care trebuiau să poarte în sufletele ostașilor de pe front stimulentele necesare, ca să-și ofească la luptă, în schimbul făgăduelii solemne din partea națiunii de a se ocupa de familiile și avutul lor, rezultă ferma intențiune a legiuitorului de a da un câmp de aplicațiune cât mai vast dispozițiilor cuprinse în lege;

Ca fiind seamă de această dorință exprimată în chip așa de precis, deși legiuitorul, în art. 13 din lege, nu vorbește de cât de succesiunile celor «morți sub drapel», totuși rămâne în afară de orice îndoială, că voința sa a fost de a veni în ajutorul tuturor celor încetați din viață pentru Patrie, indiferent dacă ei au murit de glorie, în urma unei boli sau a unei infirmități, pe front, la partea sedentară sau la vatră, ci numai cu o singură condiție: ca pricina «morții să provină din timpul și din cauza războiului. — cu alte cuvinte între boala contractată și decesul survenit să existe o legătură de cauză la efect;

Că dacă asimilarea este în afară de orice discuțiune pentru cei morți sub drapel în urma unei epidemii, cum a fost cazul soldaților morți de tifos exantematic în Moldova, fiind seamă de expresiunea utilizată de legiuitor și anume, ca «de cunus ul» să fi încetat din viață «sub drapel» și dând acestor expresiuni un sens restrictiv, — s'ar părea că legea ar forma din aceasta o condițiune «sine qua non», excluzând dela beneficiul dispozițiilor art. 13 și 14 pe văduvele tuturor aceluia care contractând infirmități incurabile în timpul și din cauza războiului, au încetat din viață la domiciliu, după trimiterea lor la vatră;

Considerând că a da o astfel de interpretare legii ar fi denaturat cu totul spiritul larg de echitate și umanitate de care a fost inspirat legiuitorul din 1916, care — fiind seamă de dezorganizarea fatală, pe care piecarea bruscă a celor mobilizați a cauzat-o gospodăriilor lor, o stare care, din nefericire, pentru alăția din cei plecați a trebuit să se perpetueze, prin încetarea lor din viață — a voit să aducă un corectiv situațiilor materiale precare a soției celui decedat, modificând sus zisele articole din codul civil;

Că a trebui o altă intențiune legiuitorului, ar însemna să admitem, că făcând o selecțiune în numărul cel mare de victime ale războiului, el a intenționat să vină numai în ajutorul văduvelor celor morți sub drapel, dezinteresându-se complet de soarta văduvelor aceluia, care, răspunzând și ei cu tot focul inimii lor la chemarea, pe care țara le-o adresase, și-au expus viața zi cu zi, îndurând toate privațiunile și toate suferințele cot la cot cu camarazii lor, care au avut norocul să moară de moarte vitejească, în timp ce soarta le hărăzise lor destinul de a se stinge încetul cu încetul, de cele mai multe ori în chinuri cumplite, răpuși fiind de o boală fără leac contractată în serviciul țării;

Având în vedere însă, că față de textul și de spiritul legii, precum și față de concisa expunere de motive, nimic nu îndreptățește o astfel de interpretare, care ar însemna a arunca în sarcina legiuitorului din 1916 greaua responsabilitate a nerespectării angajamentului luat față de cei chemați sub arme, care încredințari în asigurările date în clipe de greă cumpănă, cu prețul vieții lor au salvat onoarea țării;

Că cea mai bună metodă de interpretare a textelor este aceea, care în loc de a detașa articol cu articol, izolând complet unul de altul, din potrivă ar căuta din apropierea și gruparea lor să pătrundă întreaga economie a legii, degajând scopul urmărit de autor prin confecționarea ei; iar dacă felul propus nu iasă la iveală, — fie chiar pur și simplu ca un mijloc de control — e necesar ca cel chemat să aplice un text de lege să recurgă la un alt text, în legătură strânsă cu cel, care-l interesează, pentru ca interpretând lege prin lege, să dispară și ultima îndoială asupra chestiunii nelămurite, care-l preocupă;

Având în vedere că în materia, care ne interesează, un alt text de o importanță capitală este «legea relativă la reformarea militarilor grade inferioare pentru boale sau infirmități contractate în serviciul armatei în timp de război și la acordarea de pensii și ajutoare», publicată în Monitorul Oficial No. 222 din 24 Dec. 1916 (M. Dimitriu, op. cit. p. 95 et. seq.), care completează «legea autorizând luarea de măsuri în vederea stării de război»;

Că legea aceasta, inspirată de aceleași motive de înaltă echitate, după ce stabilește principiul, că orice infirmitate incurabilă, care pune pe suferind în situațiune de a nuși mai putea câștiga existența, dacă provine din îndepănirea unui serviciu militar, trebuie să acorde un drept de pensie «și aceasta chiar elementelor ce nu aparțin armatei» dar care «totuși pot muri sau rămâne infirmi în caz de război, prin accidente sau epidemii», — în titlul V tratează despre: «Pensii acordate familiilor militarilor, grade inferioare moți în timpul războiului în serviciul armatei 1. pe câmpul de bătălie sau 2. din cauza războiului, 3. fie și ca urma-e a unor epidemii sau accidente și ajutoare celor dispuși»;

Că din textul reprodus mai sus reese chiar perfectă asimilare din punct de vedere al recunoașterii dreptului la pensie, tuturor categoriilor de văduve de război;

Că dacă din acest punct de vedere legea nu face nici o distincțiune ar fi cu totul arbitrar a procedea la clasificățiuni, când este chestiunea de a li se recunoaște anume drepturi succesoriale;

Că ceace a avut în vedere legiuitorul, a fost desigur, crearea unei perfecte egalități la drepturi între toate văduvele aceluia care deopotrivă și au jertfit viața pentru Patrie, indiferent de locul și timpul decesului, ci numai cu singura condițiune, ca moartea să provină din timpul și cauza războiului;

Că astfel stând chestiunea în legislațiunea pozitivă după cum reese din texte și din lucrările preparatorii, rămâne să examinăm, care au fost soluțiunile jurisprudenței în această privință;

Având în vedere că după cum pe fărămul legislativ, pentru a ne da seamă de intențiunea exactă a legiuitorului în materia care ne interesează, a fost nevoie să recurgem la «legea relativă la reformarea... etc., — ca astfel stabilind completa asimilare între drepturile la pensiiune ale văduvelor celor morți pe câmpul de bătălie, ale celor morți din cauza războiului și ale celor morți în urma unor epidemii sau accidente — și prin analogie să admitem, că și din punct de vedere al drepturilor succesoriale recunoscute, legiuitorul n'a voit să facă nici o distincțiune, tot astfel e necesar să vedem ce a decis jurisprudența de câte ori s'a prezentat chestiunea unei cereri de pensiiune pentru infirmități contractate în timpul și din cauza serviciului militar;

Având în vedere că Consiliu de Stat Francez, inspirat de același sentiment de echitate și umanitate consideră ca provenind din oboselile serviciului militar infirmitățile rezultând din:

1) Oboselile îndurate cu ocaziunea marșurilor sau a manevrelor militare (C. d'Et., 2° Mai 1891, Grosperin (Leb. chr. p. 234); 24 Mai 1896, Boison (Leb. chr. p. 421);

2) Din oboselile îndurate de militari din cauza funcțiunilor speciale, care li s'au încredințat, cum a fost cazul unui sergent, care a contractat tuberculoza pulmonară, însărcinat fiind cu recepțiunea cărbunilor necesari bătălieiului său (C. d'Et., 8 août 1896, Becont, (Leb. chr. p. 671));

3) Din oboselile îndurate în cursul campaniilor sau expedițiilor coloniale, cum a fost cazul unui soldat atins de bronșită în cursul campaniei din Tunisia, bronșita care, mai târziu, a degenerat în ftizie pulmonară (C. d'Et. 2 anul 1886, Constaig Leb. chr. p. 299) și cazul unui sergent atins de tuberculoză în urma unor friguri palustre, contractate în Senegal (C. d'Et. 3° Mai 1900 Wolf (Leb. chr. p. 256));

Având în vedere că de pe altă parte Consiliu de Stat Francez are o jurisprudență fixă despre ceia ce trebuie să se înțeleagă prin riscurile serviciului militar, care au provocat infirmități incurabile acordând dreptul la pensiiune, — hotărând că trebuiesc cuprinse în această categorie riscurile la care se expune soldatul îndeplinindu-și în mod normal serviciul;

Că în această categorie, Consiliu de Stat a trecut «răce-

lile) contractate în serviciu comandat sau în cursul marșurilor sau manevrelor, recunoscând astfel, între altele, dreptul la pensiuine :

1) Unui jandarm răcit în cursul patrulării, din care cauză s'a îmbolnăvit apoi de ftizie (C. d'Et. 9 août 1893, Martin (Leb. chr. p. 685) ;

2) Unui soldat răcit în cursul unui marș pe vreme ploioasă (C. d'Et. 22 Mars 1895, Dronard (Leb. chr. p. 285) ;

3) Unui soldat răcit în cursul unor exerciții de noapte, din care cauză s'a îmbolnăvit de ftizie (C. d'Et. 20 juillet 1894, Anque (Leb. chr. p. 432) ;

4) Unui guard republican, răcit în cursul serviciului de seară la Operă, din care cauză a contractat o bronșită, urmată de ftizie (C. d'Et. 29 juillet 1898, Bry (Leb. chr. p. 604) ;

5) Unui soldat care, fiind într-o noapte de santinelă, a stat șapte ceasuri sub o ploare rece, din care cauză s'a îmbolnăvit de bronșită și apoi de tuberculoză (C. d'Et. 21 Avril 1899, Cresnoy (Leb. chr. p. 34) ;

Că din toate spețele citate mai sus reeșind că în general ori de câte ori o infirmitate sau moartea a fost urmarea directă a unei boli sau oboseli contractate în timpul serviciului militar sau în cursul războiului, nu rămâne nici o îndoielă că drepturile recunoscute de lege, fie dreptul la o indemnizațiune precuară fie un alt drept, cum ar fi în cazul nostru un drept succesoral, urmează a fi acordate celor ce vor dovedi, că moartea sau infirmitatea își are origina din timpul și din cauza războiului ;

Că această soluțiune se impune cu atât mai mult azi, în urma recentului război, în care, alături de armele obișnuite beligeranții au recurs la toate resursele oferite de știință, întrebunțând lichide inflamante, gaze lacrimogene și gaze asfixiante, iar condițiunile de ansamblu în care se poartă un război modern impunând sforțări și oboseli incomparabil mai mari de cât acelea din războaiele anterioare ;

Că astfel fiind, pentru toate aceste motive, rămânând stabilă că văduva celui încetat din viață la domiciliu, chiar

posterior trimiterii sale la vatră, urmează a fi asimilată văduvei celui mort sub drapel din punct de vedere al dreptului la succesiune, conform art. 13 și 14 din „legea autorizând luarea de măsuri în vederea stării de război”, sub condițiunea de a dovedi, că boala de care a murit a contractat-o în timpul și din cauza războiului ;

Că în speță, reclamanta cerând a face această dovadă cu martori și cum este chestiunea de niște împrejurări materiale de fapt, această dovadă și implicit aceea a masei successorale urmează a i se admite ;

Pentru aceste motive, redactate de d. jude. supleant Francisc Porubski, tribunalul, admite etc.

(ss) N. Dobrotescu ; Fr. Porubski

NOTA. Sentința Trib. Dolj cu îngrijire redactată de un tânăr magistrat și foarte juridic motivată pune în discuțiune o problemă nouă : *dacă văduva mobilizatului mort după demobilizare din cauza unei boli sau infirmități contractate în timpul și din cauza războiului poate fi asimilată cu văduva mobilizatului mort sub drapel.*

Desigur că soluțiunea Trib. Dolj trasă mai mult din spiritul, decât din litera legii din 1916, este cea mai echitabilă, căci și acești mobilizați au contribuit în aceeași măsură la apărarea și mărirea țării ca și acei ce au murit pe front și ca atare au dreptul la același tratament din partea legiuitorului. În Franța, Belgia, Italia, Anglia, etc. această soluțiune este în mod unanیم admisă de doctrină și jurisprudență.

E. C. D.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent : Const. Rădulescu, prin d-av. G. M. Dumitrescu.

Intimat : Maria Făforilă, prin d-av. Rizeanu.

Retract ligitios. — Exercițarea lui în ori ce stare a litigiului, dacă hotărârea nu a dobândit autoritate de lucru judecat. Art. 1403 c. c.

Scopul urmărit de legiuitor prin instituțiunea retractului litigios fiind acela de a curma litigiile, urmează că acela în favoarea căruia există acest drept, îl poate exercita în orice stare a litigiului, cât timp hotărârea ce a intervenit în cauză nu a dobândit autoritatea de lucru judecat.

Prin urmare retractul litigios poate fi propus și direct înaintea Înaltei Curți, chiar dacă condițiunile preserise de lege pentru exercițiul lui, s'au realizat ulterior deciziuni definitive a instanței de fond. (Cas. I, dec. 398 din 9 Mai 1921, prin care s'a admis incidentul retractului litigios în recursul făcut contra deciziei 203/1920 a C. Apel București S. III-a).

NOTĂ.—Asupra acestei chestiuni vezi Trib. Buzău s. I, cu judicioasa notă a d-lui Alex. Velescu în *Curierul Judiciar* No. 32, 921, pag. 506. (N. R.)

SECȚIA II

Recurent : Natalia Dobreanu, prin d-av. O. Teodorescu.

Intimat : Valeriu Dobrovolschi, prin d. av. P. Sadoveanu.

Act de paupertate. — Citarea părților pe temetul lui. — Dacă se poate face și după cererea părții adverse. — Soluție afirmativă.

Tip. Soc. anon. CURIERUL JUDICIAR, București Rahovei, 5 TELEFON 13/29.—Ad-țor : Avocat I. Codreanu—c. 236

Divorț. — Incheierea de admiterea în principiu a acțiunii nu poate fi atacată direct cu apel. — Art. 224, 226, 228, 229 și 230 c. c.

a) Când o parte se servește de act de paupertate în acțiunea intentată, procedura se scoate din oficiu, fără plată de taxe și timbre ; de aci urmează că părțile pot fi citate în același mod și după cererea părții adverse.

b) Hotărârea prin care se admite numai în principiu acțiunea de divorț și nu se statuează asupra fondului, are caracterul unei încheieri preparatorii și ca atare nu este susceptibilă de calea apulului la Curte, conform principiilor generale din procedura civilă, decât odată cu hotărârea dată asupra fondului. (Cas. II, dec. civilă No. 1 din 21 Ianuarie 1921, prin care s'a respins recursul contra deciziei No. 118/1920 a Curții de Apel Iași S. II-a).

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, sau sosirea încasatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la Administrațiunea ziarului „Curierul Judiciar”, București, Rahovei 5, notind pe ectorul mandatului „pentru abonamentul datorat partida No.”

Rugăm pe d-nii magistrați și avocați a ne trimite scris pe câte o pagină, descifrabil, hotărârile instanțelor judecătorești cari rezolvă chestiuni de drept discutabile, pentru a le putea publica în *Curierul Judiciar*. Cele mai importante vor fi publicate însoțite de note.